

P. KENTENICH JÓZSEF

A bald eagle is shown in flight against a clear blue sky. The eagle's wings are fully extended, and its tail feathers are visible. The eagle's head is turned to the left, and its talons are slightly spread. The lighting is bright, highlighting the texture of the feathers.

SZEMÉLYES ESZMÉNY,
KÜLÖNLEGES JÓFELTÉTEL,
LELKI NAPIREND

P. Kentenich József

SZEMÉLYES ESZMÉNY,
KÜLÖNLEGES JÓFELTÉTEL,
LELKI NAPIREND

Küldetésünk titkai sorozat 15.

P. Kentenich József

**SZEMÉLYES ESZMÉNY,
KÜLÖNLEGES JÓFELTÉTEL,
LELKI NAPIREND**

Szemelvények
Kentenich atya előadásából

Családkadémia-Óbudavár Egyesület
Óbudavár, 2005

Összeállította és fordította: Csermák Kálmán és Alice
Lektorálta: Zajkás Péter

ISBN 963 86371 7 X
ISSN 1585-2067

Kiadja a Családkadémia-Óbudavár Egyesület
8272 Óbudavár, Fő u. 14., tel./fax: 87/479-026
www.csaladakademia.hu
info@csaladakademia.hu, kiado@csaladakademia.hu
Felelős kiadó: az Egyesület elnöke
Nyomdai előkészítés: Palásthy Imre, www.palasthybt.hu
Nyomás: OOK-Press Nyomda, Veszprém
Felelős vezető: Szathmáry Attila

Bevezetés az eszménypedagógiába¹

Eszménynek nevezzük azt a példaképet, amelynek elérésére törekszünk. Ha van valaki, akire felnézünk, akit szívesen utánozunk, akitől örömmel tanulunk, akkor ezáltal nagy belső erők mozgósíthatók önmagunk nevelésére. A nevelésnek ezt a módját nevezzük eszménypedagógiának. (A szerkesztő bevezető szavai.)

Az eszménypedagógia területei:

- Magatartás- vagy érzület-alapú nevelés szemben a cselekvésre irányuló pedagógiával;
- Nagylelkűségre nevelés szemben a kötelességet hangsúlyozó pedagógiával;
- Alázatra nevelés szemben az önkényalapú és önigazoló pedagógiával;
- Szabadságra nevelés szemben a kényszerpedagógiával;
- Örömmre nevelés szemben a komor szomorúság-pedagógiával.

Mintegy belekóstolásképpen kiragadunk most az eszménypedagógiából egy fontos területet:

---

1 Részletek: P. J. Kentenich: „Grundriß einer neuzeitlichen Pädagogik für den katholischen Erzieher”, Schönstatt Verlag, 1971.

Az érzület és a magatartás nevelése

Aki a mai életet önmagán nem tapasztalta meg és nem találkozik vele állandóan a neveltjeiben, az talán erre azt mondja, hogy ez természetes. A katolikus pedagógia mindig is érzületre alapozó nevelés volt. Ezzel aztán át is akar siklani a tetre és a gyakorlatra irányuló pedagógiára. Hiszen a magatartás- és érzületpedagógiának egyúttal gyakorlat- és tettpedagógiának is kell lennie.

Ez igaz, és régebben ez is volt a való helyzet. A cselekedetek, gyakorlatok eszközül szolgálnak arra, hogy formáljuk a magatartást, a szellemiséget. Ez objektív lét-törvény. A modern lélektan és pedagógia még hozzáteszi, hogy nem önmagukban a tettek, hanem csak az értékkel telt cselekedetek formálnak bennünket. Értékes cselekedetek ismétlése által formáljuk ki a magatartást, az érzületet, a szellemiséget. Ám itt van a probléma. A fenti törvény megállapítása igaz, de a mai ember kiszakadt az objektív létrendből és elvesztette az egyensúlyát. Egyre jobban a gyökértelenség, az otthontalanság jellemzi: elszakadt minden tiszta lelkiségtől, helytől és személyektől, amelyekhez pedig az embernek kötődnie kellene.

Egy normális embernél a cselekedetek a magatartásból nőnek ki, és ha legalább valamennyire is értékesek, visszahatnak a magatartás elmélyülésére. Az ismétlés által jön létre a magatartás. A mai embernél ez azonban másképp van. *Az élmény és az akció maga lett a minden!* Az egyes tettek elszigetelten történnek egymás mellett, anélkül, hogy valamiféle

szellemiséget hoznának létre; anélkül, hogy valami-féle szellemiségből vagy magatartásból erednének. (Túlzóan és tipizálva beszélek, de errefelé tart a világ.) Ez nagyon különös és titokzatos is. A modern ember tettei nincsenek „földalatti” kapcsolatban egymással, nincs gyökerük, nem a személyiség magvából erednek. Ebből következik, hogy széttöredeztettek, nincs folytonosság a gondolkodásban, az érzelemben, az akaratban. Például egy SS-katona, aki sokakat meggyilkolt, fordul egyet és átöleli az egész világot. A cselekedetei nem egyetlen közös talajból nőnek ki. Ez az ember tulajdonképpen már nem is ember, mert személyiségének magjából eltűnt minden érték. Ez a jövő, efelé tartunk. És ez okozza a pedagógusok nagy gondját és tehetetlenségét. Például van egy nagyszerűen sikerült népmissziónk. A résztvevők sírnak a megatottságtól. Egy hét múlva, egy hónap múlva minden nyomtalanul eltűnik. Csodálatos lelki gyakorlatokat tarthatunk, a gyümölcs azonban csekély. Beteg a modern ember lelke, a katolikusoké is. A régi időkben lehetséges volt, hogy a vasárnapi prédikációból az emberek egy jófételt, egy gondolatot hazavigyenek. A nevelésben is lehetett jófételt jófétel után állítani. Mert jelen volt egy olyan alapmagatartás, mely képes volt befogadni és értékelni egy-egy cselekedetet. A mai nevelők és lelkipásztorok egyik nagy hibája, hogy munkájuk során feltételeznek egy katolikus magatartást, ami pedig már nincs. Ezért kell a hitoktatási és a prédikációs módszerünket is teljesen átállítani. Azért nincs haladás a modern valláspedagógiában, mert nem tö-

rekszünk tudatosan figyelembe venni a szellemiség kialakításának törvényszerűségeit. A lélek síkjainak egymáshoz való alapviszonya ma teljesen más, mint korábban volt. Nézzük a nagy rendalapítókat: Szent Benedek, Szent Ferenc, Szent Ignác... Mind az eszménypedagógiával dolgoztak, de nem váltak tudatossá ezek a törvények. Ma azonban ismernünk kell ezeket, mert az emberi lélek síkjai mára teljesen átrendeződtek. Vagyis ma még jobban alkalmaznunk kell az eszménypedagógiát, mint régebben. Tudatosan, célzottan a keresztény magatartás kialakításán kell dolgoznunk, miközben világosan a szemünk előtt tartjuk a természetfölötti törvényszerűségeket.

Az eszménypedagógia alkalmazása

Az eszménypedagógia alkalmazása szorosan kötődik magához az eszményhez. Gyakorlatilag ez azt jelenti: ha egy közösség lelkipásztora vagyok, akkor kell, hogy legyen egy közösségeszményem, és minden prédikációnak ebbe a közösségeszménybe kell beleáramlania. Korábban így volt ez minden egészséges szerzetesi nevelésben. A noviciátus és a terciátus² minden nevelői erőfeszítése arra irányult, hogy a szerzetesi eszményt és a megfelelő alapmagatartást elmélyítse.

Az eszménypedagógia tehát kimondottan érzületpedagógia akar lenni, nem pedig csupán gyakorlat- és akció-irányultságú pedagógia. Gondosan

2 Terciátus – a jezsuitáktól átvett képzési forma: a hároméves próbaidő harmadik éve; a tanulók kiképzésének vége felé beiktatott időszak.

ügyelni kell arra, hogy az egyes gyakorlatok és cselekedetek ne egymás mellett elszigetelve álljanak, hanem mind ugyanazt a szellemiséget alakítsák.

Ugyanez érvényes az én önnevelésemre is. Nemde az én lelkem is rostjaira szakad szét, ha egyedül állok kint a világban? Jön egy szellemi áramlat, mely előre lendít, jön egy másik, ez oldalra térít el, vagy épp az ellenkező irányba fordít. Nietzsche szavai nagyon is igazak, amikor így kiált fel panaszosan: „*Mit tettünk, amikor Földünket eloldottuk a Naptól?!*” – hiszen a modern ember valóban elvesztette Istent, és elveszítette önmagát is. Isten elvetése és az objektív élet- és létrendből való kiszakadás pedig borzalmas szétesést eredményezett. Így áll előttünk a mai ember: lerongyolódva, szétbomolva, atomizálódva. Egy ilyen atomizálódott emberrel a diktátor azt tesz, amit akar.

A közösségi eszmény mint az anyag feldolgozásának és elrendezésének egyik meghatározó szempontja³

„A közösségi eszménynek – osztály- vagy csoporteszmény formájában – befolyása van a tananyag kiválasztására és beosztására. Ez azért van így, mert

---

3 M. A. Gramlich: „Gehet hin und lehret” – Kleines Handbuch der Katechetik (Menjetek és tanítsatok – Kis hitoktatói kézikönyv) c. művében az eszménypedagógia alapján építi fel a hitoktatást. Különös súlyt fektet arra, hogy az egyes osztályok helyesen lássák és nagyra értékeljék a közösségi eszményt. Idézet a könyvből (9-13 oldal).

ebben az esetben minden oktatás az eszmény megvalósítására irányul.

„A közösségi eszménynek – osztály- vagy csoporteszmény formájában – befolyása van a tananyag kiválasztására és beosztására. Ez azért van így, mert ebben az esetben minden oktatás az eszmény megvalósítására irányul.

A közösségi eszmény természete. A közösségi eszmény természete alatt a közös lelki atmoszférát, a közösség lelkét értjük. Ragyogó csillagként áll a közösség fölött, ennek alapján tájékozódik mindenki, a nevelő éppúgy, mint a gyermek, és ebbe áramlik bele minden befogadott ismeret és élmény.

A közösségi eszmény értéke és jelentősége. A mai korban, amikor a katolikus ember és a gyermek is jellegzetesen elkülönül, messze ható nevelői jelentősége van a helyesen alkalmazott és értékkel telített osztály- vagy csoporteszménynek is.

Ennek fő értéke abban áll, hogy létrehoz egy olyan vallásos alapmagatartást, amelyből merítve a gyermek önállóan és öntevékenyen megbirkózik a problémáival és alakítja az életét. Ezzel ún. „érzületvallásosságra”: belső magatartásból kiinduló, vallásosan formált életre nevelünk, szemben a „gyakorlatvallásossággal”, mely a célt bizonyos vallásos cselekedetek és gyakorlatok teljesítésében látja. Az osztályeszménytől megragadott gyermek is bizonyára elfelejt a hittanban hallott és tanult dolgokból. De a személyes vallásos alapélményhez kapcsolódó rejtett nevelési értékek a lelke mélyén szilárdan megmaradnak és alakítják személyisége magját.”

Honnan ismerhetjük fel az eszményt? Nem foghatok meg elvakultan akármiféle eszményt, hogy aztán megpróbáljak abból magatartást formálni!

Az igazi eszmény felismerése eredhet objektív és szubjektív forrásból is. Ha belépek egy vallási közösségbe, akkor ott valamilyen objektív eszményt közvetítenek felém. Ekkor azonban gondoskodnom kell arról, hogy az objektív eszmény az én saját szubjektív eszményemmé is váljon.

„Egy ilyen vezérgondolat egyesíti és összeköti azokat, akik életüket ugyanazon eszmény szerint rendezik. Mennyire fontos ez éppen ma, amikor az osztályközösségek sokszorosan is szétszakadtak, és gyermekeinknek a szülői ház és az otthoni közösség vezetését nélkülözve, a vallási kapcsolatok felügyelete nélkül, gyakran egyedül kell helytállniuk. Ha egy ilyen gyereket belsőleg megragad a közösségi eszmény, akkor ezáltal a lelke mélyén összekapcsolódik a közösséggel és annak magatartásával, és az eszményben megtalálja élete alakításának vezérfontalát.

Az ilyen, az eszményben kifejezett közösségi atmoszféra elválaszt az erkölcsileg-vallásilag létidegen környezettől. Egy szellemi falat emel föl, mely megvédi a gyermeket bizonyos mai veszélyektől.”

Így volt ez már az őskeresztényeknél is. Egy régi igazság ez új köntösben. De a kollektivizmusban: a nemzetiszocializmusban vagy a kommunizmusban is így van ez. Azok az eszmék is egyesítettek, de el is választottak. Nemcsak az egyéneket, hanem a tömeget is formálták.

„*Kiindulási pontok.* Az eszmény kialakítására két kiindulási pontunk van (a nevelő és a nevelt). Bizonyos esetekben a nevelő játssza a közvetlenül ható erő szerepét, a nevelt pedig közvetetten vesz részt a folyamatban. A nevelő kiválaszt egy értékes gondolatot, bevészhető formába öltözteti azt, és erre irányítja a teljes oktatást. Vagyis neveltjeit tudatosan arra neveli, hogy a kiválasztott vezérgondolat értékeit megvalósítsák. Az eszmény tehát először feladatként áll a gyerekek előtt. De minél inkább azonosulnak vele bensőleg és minél inkább belőle alakítják az életüket, annál erősebben formálják a közösségi lelkületet és légkört is.

Az eszmény kialakításának ebben a folyamatában tehát a növendékek is részt vesznek. A nevelőnek ismernie kell érték-érzékenységüket, és ennek megfelelően kell kiválasztani és felöltöztetni a vezérgondolatot. A közösségi eszmény kialakításának ez a leggyakoribb útja.”

Ha egy olyan közösséghez csatlakozom, melynek van egy ilyen vezérgondolata, akkor nem kell tovább keresnem.

Az eszmény mint feladat és működés

A vezérgondolat először feladatként áll a gyerekek előtt. Minél jobban megragadja az eszmény a gyerekeket, annál jobban bevészódik az a szívükbe. Ugyanez érvényes a vallási közösségek noviciátusára és terciátusára is. Ha egy nevelő igazi mester és érzékeléskapcsolatban áll övéivel, akkor a szubjek-

tív úton fog járni. Ha ilyen eleven érzékelésből nő ki a vezérgondolat, akkor a munka fele már kész.

Egy példa:

„A harmadikos fiúosztályban már év elején megkezdődik az elsőáldozásra és a gyónásra való hosszú felkészülés. A hittanár szeretné egész éven át a Krisztussal való találkozás felé terelni a fiúkat ezzel a vezérgondolattal: „Krisztus lovagja vagyok!” A hittanteremben a falon függ Szent Kristóf képe. Az egyik hittanórán róla van szó. Felelevenítik ennek a bátor és erős lovagnak a történetét, aki átvitte az áradó folyón a gyermek Jézust, és így lett Krisztushordozó (Christo phorus). A történet kiértékelése a központi élményre irányul: Kristóf csak a legnagyobb és leghatalmasabb királynak, Krisztusnak akart szolgálni. Krisztus lovagjaként segítségére volt a rászoruló embereknek és átvitte a gyermek Jézust a folyón.

Ehhez kapcsolódik a megfontolás: tudnánk-e mi is kis Krisztus-lovagok lenni és hogyan? A hittanóráról minden fiú ezzel a jóféléttel távozik: ezen a héten én is Krisztus lovagja akarok lenni. Én is, mint Kristóf, örömet szerzek, és szolgálom Neki úgy, hogy valakinek, aki bajban van, segítek.”

A gyakorlatban mindig különválnak a tanítási cél és az életcél. A tanítási cél a gyakorlati életben a legközelebbi hittanóráig akar hatni. De minden gyakorlattal végül is egyetlen (élet)magatartást akarunk kialakítani. Ez kell, hogy a legforróbb törekvésünk legyen. Ezért a magunk részéről minden lehetségest meg kell tennünk. Aztán vagy sikerül, vagy nem.

Mert sajnos rengeteg más, „földalatti” nevelő is beszél a folyamatba.

„A következő órán visszatekintünk: azok a fiúk, akik Krisztus-lovagként valóban tettek valamit, kapnak egy Szent Kristóf-képet ezzel a képaláírással: *Ne fejtsd el, Te is Krisztus-lovag vagy!*

A rákövetkező időkben a vezérgondolatot tartalommal töltjük meg és egyre jobban értékkel telítjük: A Krisztus-lovag:

- uralkodik magán és áldozatokat hoz királyának;
- hűséges marad hozzá, nem áll át az ellenség táborába és nem szolgál bűnnel az ördögnek;
- van bátorsága kiállni az igazság mellett és beismerni, ha vétett valamit a lovagi becsület ellen; királyának a kegyelem állapotában levő tiszta lélekkel szerzi a legnagyobb dicsőséget, mert így a Krisztus-lovag Szent Kristófhoz hasonlóan Krisztushordozóvá válik;
- Szent Tarzícusz is Krisztus-lovag és Krisztushordozó volt, sőt odaadta életét királyáért;
- A Krisztus-lovagság csúcspontját a fiúk az első szentáldozásban élik át, amikor lovaggá üti őket királyuk.”

Mindezt általános vonalvezetésként kell érteni. Úgy gondolom, hasonlóképp kellene minden osztályt vezetni. Természetesen ez állandó eleven érzékeléskapcsolatot feltételez. Alban Stolz mondta: *„Nevelni annyit jelent, mint eleven érzékeléskapcsolatban lenni.”* Aki ezt nem teszi, az beszélhet a magas toronyból, szólhat az értelemhez, de az ilyen

nem jó pedagógus, legfeljebb csak értelmi továbbképzést tud nyújtani.

„Ritkábban fordul elő, hogy az eszmény magából a közösségből indul ki, abból mintegy kinő. Talán egy téma feldolgozásánál érzékeli a nevelő, hogy a gyerekekben különös érzékenység és fogékonyság mutatkozik egy érték iránt, megmutatkozik a lélek készsége az eszmény megvalósítására. Érdemes ezt a szikrát addig szítani, míg lángra nem lobban, amíg egy közös szellemiséggé nem növekszik.

Például a hetedik leányosztályban a közelmúltban megfigyelhető volt, hogy egy élmény lelkileg erősen megterhelte őket. Ezt a szellemi együttműködés csökkenése követte, és lecsökkent az örömeik az oktatásban is. Utóbb kitudódott, hogy rossz társaság miatt az osztály nagy erkölcsi veszélyeztetettségben állt. Ekkor a serdülőknek az egyik hittanórán úgy mutatták be a fiatalságuk értelmét, illetve az úgy tárt fel előttük, mint a tiszta és gazdag leányságért való küzdelem. Megragadta őket, hogy mekkora áldást jelent egy olyan lány, aki őrzi és korunkon át hordozza érintetlen tisztaságának lángját, mely belső gazdagságából tör elő és sugárzik szét. A fiatalok másnap ezt írták a falitáblára: *Őrizzük a lángot!*”

Itt a közös élményből kiinduló eszmény feladatává vált.

„A hitoktató erről látszólag nem vett tudomást, de az óra alatt megerősítette őket Szent Ágnes életének példájával. Majd később az orléans-i Szűz példája lángra gyújtotta a szikrát a lányok lelkében. Egy beszélgető órát kértek a hitoktatótól, és azon fel-

tárták neki egész lelki-erkölcsi gondjukat. Azáltal, hogy a fiatalok szabadon beszélhettek és felszabadultak – némelyikük ugyan csak egy hosszantartó folyamat után ért el ide –, lendületet kaptak és képességé váltak lelkesedni új céljuk iránt. A nevelőjüknek csupán csak az a feladat maradt, hogy mindig újra táplálja és gazdagítsa eszményüket mind újabb gondolatokkal és értékekkel. Az eszmény kialakítását és elmélyítését teljesen önállóan végezték. Lassanként érezni lehetett, hogy nagy vezérgondolatuk átalakítja az életüket, és mindent ehhez mérnek, ehhez kapcsolnak. Nemsokára találtak egy dalt is, mely jól kifejezte törekvésüket. Ezt énekelték reggelente a tanítás kezdetekor. Amikor pedig az egyik lány talált egy képet az öt okos szűzről (Mt 25,4), meglett eszményük jelképe is: „Őrizzük a lángot!” Ebben az időszakban a fiatalok érzéketlenek voltak minden iránt, ami nem kapcsolódott az eszményükhöz, és teljesen immúnissá váltak az őket körülvevő veszélyekkel szemben.”

A fenti két példa bemutatta, hogyan képes a valóságos vezérgondolat lassanként létrehozni egy közösségben egy meghatározó szellemi légkört és ezen át alakítani az egyesek életét. Ez a személyiségformálás a célja minden eszménypedagógiának.

Ennyit az eszménypedagógiáról mint érzület-alapú, a szellemiségre építő nevelésről.

A személyes eszmény keresése

A közösségi eszmény mellett létezik még a *személyes eszmény* is. A személyes eszményről mint *személyiség- és feladateszményről* a saját gyakorlati élet számára rengeteg tudományos eredményt és tapasztalatot lehetne mondani. Most csak egy utalás:

1. Ha Önök eléggé biztosra akarnak menni, amikor személyiségük magját próbálják felfedezni – főleg, ha vallásosan kiformált emberekről van szó –, ez a tanácsom: találják meg kedvenc röpmájukat. Léteznie kell egy kedvenc röpmának! Ha ez belülről ered, akkor a személyiségük is részt vesz benne. A kérdés persze ez: Van-e egyáltalán kedvenc kis imádságom? Nem kell persze, hogy ez valódi, szóbeli ima legyen. Ha viszont ilyenem nincs, akkor félnem kell, hogy személyiségemnek már egyáltalán nincs (vallásosan kiformált) magja. Akkor vallásos tömegemember lettem.

2. Kérdezzenek rá kedvenc foglalatosságukra, mert ebben személyiségük egy irracionális része nyilvánul meg.

3. Kérdezzenek rá kedvenc mottójukra. Létezik-e olyan mottó, amelyik váratlanul az eszembe jut? Van olyan szó, mely lángra gyújtja szívemet? Más szó nem tesz rám semmi hatást, hiába lelkesednek érte tízezrek. Csak az lobbant lángra, amelyik visszaadja az alapmagatartásomat.

4. Mi a kedvenc vallásgyakorlatom? És ha azt a modern kritika látszólag egészen perifériálisnak ítélné? Egyik szentnek a személyes eszménye a szegény lelkek felkarolása volt. Ne mondják, az Isten szerel-

mére, hogy a személyes eszményünk csak a Szentháromság lehet! A fő dolog itt ugyanis az, hogy eltaláljuk személyiségünk magját. Ha ez nem sikerül, akkor mit számít, ha a Szentháromságról beszélek, csak beszélek, és nincs hozzá semmi olyan személyes kapcsolódási pontom, mint pl. a szegények iránti vagy az őrangyalom iránti szeretetem.

A pedagógusnak arról kell gondoskodnia, hogy ez a kapcsolódási pont kibontakozzék.

A személyes eszmény⁴

A személyes eszmény semmi más, mint személyesen színezett, eredeti, mélyreható istenszeretet. Nos vizsgáljuk felül, hogy is néz ki a személyes eszményem. Igaz-e, hogy a személyes eszményem nem más, mint személyes, egyénileg színezett istenszeretet?

A személyes eszményt bizonyos formába kell öntenünk: minél tökéletesebbé válunk, annál egyszerűbbek leszünk. A legmagasabb csúcson általában csak egyetlen szó marad már, amely állandóan fogva tart, pl. a „*Schönstatt-egyéniiség*”. Mi minden hangzik itt együtt! Egy egész világ! Mások ezt egyáltalán nem hallják. Lehet ez egyetlen szó, és egyben talán egy egész programot is. A hosszabb megfogalmazások egész programot jelentenek. Ha az egyetlen szóhoz lassan egy hosszabb megfogalmazásból jutottunk el, akkor jó, ha a hosszabb megfogalmazást is időnként, talán minden nap egyszer, megújítjuk. Végül tehát van egy szavunk, amely egész program. Lehet egy mondat is, egy jelszószerű mondat. Engedjünk szabadságot! Csodálatosan szép ez, mert így a családban minden eleven. Engednünk kell mindent csendben, szervesen, egyszerűen és szerényen növekedni.

Igen, az a legszebb, hogy a lelki életünk mennyire eredetivé és egyszerűvé fejlődött, ugyanakkor mennyire nagyon sokoldalúvá.

---

4 Részletek: Kentenich J: „*Stilles verborgenes Heldentum*” 1936, 4-9. Mai.

A személyes eszmény egész személyes életünk magja és középpontja. Ez az a lendkerék, mely egész erkölcsi tevékenységünket, a csendes, elrejtett hősiesség iránti egész törekvésünket állandóan mozgásban tartja. A személyes eszményem egy kis értékkel telített igazság a számomra. Úgy is mondhatjuk: az eredeti, személyes istenszeretet képe.

Ha elemezzük a személyes eszményt, háromféle nagy erőt különböztethetünk meg benne:

- az eredeti eszme ereje,
- az eredeti szeretet ereje, és
- a kegyelem ereje.

Hol van az én nagy eredeti eszmém, vagy kis ötletem? Akinek nincs ilyenje, sohasem válik személyiséggé. Lehet, hogy kifelé nagyot teljesít és remekel, de szentté nem lesz. Lehet a tehetség csodája, de nem lesz az egyszerű, csendes nagyság csodája, sohasem lesz a szentség csodája. Nietzsche mondja valahol: *Tudni akarom a te nagy ötletedet!* Fejazzék ki egyszer önmaguk számára a nagy ötletüket egész világosan, egyetlen szóban! Hogy mi minden együtt hangzik ebben, azt más nem értheti. Több szó is lehet persze. Engedjenek ebben maguknak szabadságot. De kérem, tartsák magukat ehhez szilárdan, ezt gondosan ápolnunk kell! Már sokat hallottak a jelszavak jelentőségéről mind az egyén, mind a nép számára. Ha nem hangzana túl tiszteletlenül és elcsépelten, azt kellene mondanom, hogy a személyes eszményem egy ilyen jelszó a számomra. Talán hallottak már bizonyos dalok (pl.: a nemzeti himnusz) szuggesztív erejéről. Ami a nép számára a nemzeti

himnusz, az kell, hogy legyen az évfolyameszmény az évfolyam számára; a családesezmény a család számára; a személyes eszmény az én számomra. Nagyon örülök, hogy mindannyian megértették, hogy mit szeretnék, és többnyire az egész lelkükkel egyre jobban küzdenek ezért a szilárd magért, a személyiségük markáns magjának a megjelenítéséért. Markáns személyiségek létrejöttéért küzdünk. Ezért szükséges, hogy a lelkünkben egy karakteres eredeti szeretet égjen. Milyen nevet adjunk neki?

Természetesen nem szabad ezeket a gondolatokat a kezdők, az újoncok elé vinni, mert csak görcsös erőlködés lesz belőle. A nevelésünk úgy épül fel, hogy először az évfolyameszménnyel kezdünk dolgozni. Az újoncoknak egyáltalán ne is hozzák elő a személyes eszményt. Később az évfolyam atmoszférájából ki fog majd magától fejlődni a személyes eszmény is. A személyes eszmény elméletére az újoncoknál semmi szükség! Az évfolyameszményért való küzdelem ugyanis gyakorlatilag a személyes eszményért való küzdelmet jelenti. Ez személyes állásfoglalást is jelent az egész család eszménye irányában. Ezért az évfolyameszményért való harc is az egész újoncnevelésünk csúcspontján személyes állásfoglalás lesz a családunk eszménye iránt. Ne gondolják, hogy a harc és a görcsös erőfeszítés rossz előjel egy évfolyam számára. Ellenkezőleg, ha harc nélkül menne, gyanús lenne, hogy talán rájuk erőltették a dolgokat...

Az általános nevelési rendünk szerint hosszú ideig nincs szükségünk elméleti tudásra. Ha először

az elméletet kapnák neveltjeink, az túlságosan kifárasztaná őket. A családuink a gondolkodásban és akarásban oly szép egyszerűséget mutat! A helyes légkör van most közöttünk.

Öröm és lelkesedés

Biztos, hogy az eszményünk nem lehet valamilyen absztrakt, lélektelen gondolat, ehelyett inkább olyan személyesen színezett, élményszerű gondolat legyen, amely megragadott bennünket, amely állandóan jelen van az életünkben. Mindig gondoskodnunk kell arról, hogy az eszményünk, a vallásos életünk bizonyos lendületet, bizonyos lelkesedést mutasson. Ezt az eszményünk biztosítja akkor is, ha csak hétköznapi hangulatról van szó.

Az általános magatartásunkat bizonyos lelkesedésnek kellene jellemeznie. Nekünk, akik nagyszívűségre állítottuk be magunkat, a csendes hősiesség számára mindig segítségül kell hívnunk egy bizonyos szabályozott lendítőerőt. Bizonyos lelkesedésre van szükségünk. Nem szabad ezt félreérteniük! Nem egyfajta vasárnapi lelkesedésre gondolok, hanem egy nagyon is hétköznapi. Bizonyos lendületességre, egész lényemnek egy bizonyos pontra való alapvető beállítottságára. Bizonyos öröm nélkül erre képtelenek vagyunk. Nagyon fontos ez a családuink számára, mely a Szűzanya képére egyszerű, szerény, de mégis hősi akar lenni. Bizonyos melegséggel és ráhangoltsággal kellene a személyes eszményre beállítani magunkat.

Nálunk a különleges jófeltétel (Particular Examen, P.E.) feltételezi a személyes eszménytől való megragadottságot. Vallásos-erkölcsös életünkhöz és törekvésünkhöz mindig bizonyos örömmel, mértéktartó lendülettel kell kapcsolódnia. Enélkül hosszú távon nem fogunk tudni kitartani. A szív vidámsága ezért oly rendkívül fontos a családjunk számára. Ezért mindig újra meg kell kérdeznünk: jelen van-e az öröm a családjunkban? Az öröm nem féktelen jókedv, nem kitárulkozás. Az öröm, a szív vidámsága valami egészen más, mint a vigadozás. Például a vigadozást a Szűzanyával kapcsolatban el sem tudom képzelni. A szív vidámsága bizonyos hétköznapi öröm, a nagy feladatunk iránti legalább akaratlagos odaadottság. Ez biztosítja a családjunkban a család-eszmény, az évfolyameszmény és a személyes eszmény iránti elszántságot.

A különleges jófeltétel

Az eredeti latin kifejezés: Particular Examen (részleges vizsgálat) könnyen félreérthető. Az ember ezt hallván elképzeli egy egész csomó elhatárolást. Ez a kifejezés tehát nem jó, nem találó. Az egész életfolyamatnak csak egy kis részét érinti. Nem szabad a P.E.-t csak önvizsgálatként felfogni!

A különleges jófeltételt a személyes eszmény, e nagy szeretet szolgálatában kell néznünk. Ezzel már el is tűnik egy csomó nehézség, melyet a kívülállók támaszthatnának. Mondhatnák: minek ez a sok összefüggéstelen jófeltétel? Ha ugyanis Önök az egyszerű, gyermeki gondolkodásmódjukból indulnak ki, akkor egyikük sem fog egy csomó jófeltételt felvállalni. Amit pedig mégis felvesszünk, azok teljesen betagozódtak a pedagógiai rendszerünkbe.

Mi hát a célja a jófeltételeinknek?

A fő szenvedélyünket az értelemről megvilágított és hatékony módon meg akarjuk nemesíteni a személyes eszményünk értelmében.

Mi is ez a fő szenvedélyünk? A fő szenvedély a legerősebb természeti erő, amely bennünk rejtőzik. Nemde magától értetődik, hogy a természetnek ezt az erejét a valódi szeretet számára ki kell használnunk? Itt kezdődik az igazi hétköznapi életszentség. Itt akar az eszmény megtestesülni, egész szemléletesen megmutatkozni.

Hogyan is ábrázolhatnám a különleges jófeltételt Önöknek új, elmélyült módon? Szeretném mozgósítani Önöket, hogy a gyakorlatban ezt a feladatot jobban megvalósítsák! A különleges jófeltételnél lényegében két dolgot kell megkülönböztetni:

1. *Az előfeltétel.* Ha nincs személyes eszményük, akkor a különleges jófeltétel is értelmét veszti.

A személyiségem mélyén rejlő energiát nem húzhatom és vonhatom egyszer ebbe, majd abba az irányba! Az előfeltétel mindig egy személyes eszmény, egy megtapasztalt, életszerűvé vált benső cél.

2. Azon fáradozunk, hogy ezt a személyes eszményt az értelemtől megvilágított és tetterős módon egyre jobban megvalósítsuk, kibontakoztassuk a fő szenvedélyünk megnemesítésére.

Tegyük fel, hogy a személyes eszményem ez: *„egyéniség akarok lenni”*; vagy pedig: *„mindig azt teszem, ami az Atyának örömet szerez!”*

Nos, megkérdézem magamtól:

– Hol van a természetben a legnagyobb ellenállás az eszményemmel szemben?

– Hol van a lelkemben a megvalósításhoz a legjobb szövetséges társ?

Hogyan valósíthatjuk meg hatékonyan most a P.E.-t? A régi aszkéták szerint napjában háromszor a részleges lelkiismeret-vizsgálat tárgyát meg kell ízlelni.

1. Kora reggel megújítjuk az elhatározást.

2. Délben: önvizsgálat.

3. Este: önvizsgálat.

Hogyan sikerül a P.E. hathatós megvalósítása? Megkérdezem magamtól, mi a legszükségesebb teendőm most ebben a pillanatban ahhoz, hogy a személyes eszményemet elérjem? Ezen múlik akkor a hathatós megvalósítás. Itt megint a régi aszkéták gyakorlatát szeretném a modern érzéshez alkalmazni. Mi is három időszakot különböztetünk meg: reggel, délben és este.

1. Elhatározás reggel

Nos, milyen legyen a jófeltételünk, melyet az első időkből reggelente magunk elé kell állítanunk? Ez hozzátartozik a reggeli gyakorlathoz. Mindig újra összekapcsoljuk a személyes eszményt és a különleges jófeltételt. Tehát reggelente örülök – erre már este beállítottam magamat – és ezt mondom: örülök annak, hogy ma megint az Üdvözítő kis „*egyénisége*” lehetek. Erre ébredtem fel, ezért adta a Jóisten a felfrissítő álmot. Vagy: megint gyermek lehetek – minél egyszerűbb, annál jobb! Hogy ezt elérjem, erre szolgál a különleges jófeltételem. Tudom, hogy mivel szerezhetem a legtöbb örömet az Atyának vagy a Szűzanyának. Ismerem ezt a pontot. Nem elég viszont, ha reggelente egy kicsit lelkesedünk a személyes eszményünkért! Bele kell kapcsolnunk a különleges jófeltételünket is!

Milyennek kell lennie a jófeltételünknek?

Világosnak és konkrétan, nem pedig álomszerűnek.

Ezzel adjuk meg a jelet a harcra. Nem elég azt mondani, hogy most már meg akarom tenni. Nem!

Ehelyett: most valóban megteszem! Tehát egy világos, konkrét elhatározás kell.

A jófeltételnek értékkel telítettnek kell lennie.

Tudják, hogy ez mit jelent? Vannak hosszú időszakok, amikor a különleges jófeltételünk egybevághat a személyes eszményünkkel. A személyes eszmény a bővizű forrás. Gondoskodom róla, hogy a forrás bőven áradhasson. A különleges jófeltétel (és a részleges lelkiismeretvizsgálat) nem más, mint ez a gondoskodás a forrásról, a személyes eszménytől való megragadottság állapotáról. Például van itt valami, amit le kell metszenem; amott pedig fel kellene még valamit élesztenem magamban stb. A különleges jófeltétel tehát a személyes eszménytől kapja az értékét. Emlékeznek arra, amit a kis felismerések értékkel való megtöltéséről mondtam? Gondoljanak most a sásból font kosárára⁵. Mi nem várjuk, hogy a királylány kivegyen minket a kosárból, mert akkor elkezdenek „felnöttekké” válni. Nem, nekünk mindig szükségünk van a sás-kosárára! (Ez ugyanis a mi kis fészünk, ahol otthon vagyunk.) Így bensőleg egyszerűbbek, „méginkább együgyűek” maradunk, és ily módon Isten egyszerűségéhez közeledhetünk. Ha Önök ilyen egyszerű módon növekszenek, akkor Önök számára magától értetődő dolog, hogy a jófeltételük beleolvadjon a tapasztalati tudásukba, a személyes eszményükbe. Magától értetődik, hogy ha én

---

⁵ „Sás-kosárka”, amiben a csecsemő Mózeszt kitették a vízre, hogy a fáraó leánya megtalálja. (Kiv 2,3)

egy kis egyéniség akarok lenni, akkor ma ettől és ettől meg kell szabadulnom; vagy ezt és ezt meg kell tennem. Az elhatározást azonban mindig bele kell vonni a személyes eszménybe; a személyes ideánk életfolyamatába.

A jófeltételt a legkomolyabban a szemünk előtt kell tartanunk.

Abszolút határozottnak kell lennünk – ennek meg kell lennie, ha törik, ha szakad! Ha örömet akarok az Atyának vagy a Szűzanyának készíteni, akkor ez így lesz és nem másképp! Egyébként nagy a veszély, hogy beleragadunk a határozatlanságunkba.

Látják, ezért kell a kis időkre nagy hangsúlyt fektetni, főleg a terciátusban. Ez a terciátus értelme. Itt meg kell tanulnunk mindezeket a kis eszközöket újra használni. A tudásnál lényegesen fontosabb a lelki átformálódás, lényünknek nagylelkű szeretetre gyúlésa. Ez a rejtett hősiesség. Senki sem látja, hogy mi megy végbe a lélek mélyén. Ez a fő dolog! Nagyon sok múlik azon, hogy a különleges jófeltételre ilyen módon törekszem-e, különben a személyes eszményem csak ábrándkergetés, fontoskodás lesz, de nem formáló erő. Nem, egész életemet egyre jobban ki kell szakítani a közömbösségből! Érzékelik, hogy a különleges jófeltételben benne van a személyes eszmény?

2. Önvizsgálat délben

A második időszak délben legyen, azaz délben meg kellene vizsgálni magunkat, hogy a különleges

jófeltételünket délelőtt valóban megtartottuk-e? Hallják ugye, hogy nem kell egész nap tudatosan figyelni magunkra?! Nem! Délidőben visszahúzódok a bensőmbé és megkérdem: hogyan is állok most ezzel? Ha egy negatív feltételem van – például: nem akarok ma túlzásba esni; igazságtalan lenni; intrikusként beszélni –, akkor meg fogják látni, hogy az önvizsgálat sokkal kézzelfoghatóbb lesz. Tudják-e, miért? Ha a lelkünk alázatos maradt, azonnal szemrehányást tesz, ha hibáztunk. A lelkiismeretem vagy megdicsér, vagy megbüntet. Ha például szörnyen viselkedtem, nemde természetes, hogy a lelkiismeretem megmozduljon? A pozitív feltételekkel azonban vigyázni kell, nehogy ártalmassá váljanak. A pozitív törekvés és igyekezet annyira természetes és egészséges valami, hogy a nap folyamán nem is válik a lélek számára tudatossá. A pozitívumok önvizsgálatánál óvatosnak kell lennünk, nehogy értelmét veszítse igyekezetünk. A pozitív növekedés ugyanis annyira természetes élet-törvény, hogy nehéz a részleteibe behatolni. Legfeljebb kis mankócskákat kereshetünk. Vegyük például a cserkészeket. Náluk mindenkinek naponta kell egy szolgálatot teljesíteni. Reggel kötnek egy csomót a zsebkendőjükre, és ezt addig nem szabad kioldani, amíg az apró szolgálat meg nem valósult. Ez a csomó egy pozitív mankó. Így lehetne a pozitív jófeltételnél egy minimumot biztosítani. De természetesen felül kellene múlnom ezt a minimumot.

Nos, látniuk kell végre, hogy miért működött eddig oly kevésbé a különleges jófeltételük!

Hogyan kell hát az önvizsgálatot végezni?

Először is odafordulok a Szentlélekhez, a Szűzanyához. Imában kérem, hogy világosítsák meg az értelmemet, hogy tisztán lássam, a kitűzött jófélételemet megtettem-e és hogyan teljesítettem. Amennyiben sikerült a jófélételet teljesítenem, megköszönöm. Ellenkező esetben megbánom, és felteszem magamban, hogy legközelebb jobban igyekszem.

Kifejezzük a hálánkat is. Úgy jutunk el ugyanis a leggyorsabban a szeretethez, ha szeretve tudjuk magunkat. Megkérdezzük magunktól: megmutatta-e valahol a Jóisten, hogy kedvel engem? Hol és hogyan mutatta meg reggeltől mostanáig? Ennek keresése kellene, hogy a kedvenc időtöltésem legyen! Erre fordítsuk és használjuk fel a legtöbb időt, és akkor a hála már magától jön.

Egy gyermek, aki egyszerűen, szervesen növekszik, hosszas fontolgatás nélkül mondja magának önmagáról: itt és ott kevésbé tetszettem Atyámnak, itt és ott nem olyan jól viselkedtem; itt és ott nem voltam annyira nemes lelkű, mint kellett volna.

Ha valakinek kifinomult a lelkiismerete, nem kell sokáig kutatnia, a lelkiismeret azonnal vádol. Ezért nem kell az önvizsgálatra nagy súlyt fektetni! Értékesebb, ha egyszerűen felindítjuk magunkban a bűnbánatot és az Atyának, a drága Anyának egyszerűen azt mondjuk: *ma estig több öröme lesz bennem, több örömet akarok készíteni Neked!* Itt is ajánlatos, hogy higgyek benne, hogy a Szűzanya, az Atya szeret engem.

Pozitív különleges jófeltétel esetén nehezebb a dolog. A belső élet folyamatainak megfelelően itt a lelkiismeret kevésbé segít. Ha elhatároztam, hogy például jószágos leszek, a nap folyamán így is, úgy is gyakran jószágos vagyok, anélkül is, hogy erre kifejezetten figyelmeztetnem kellene magamat.

A negatív feltételekre vonatkozóan az önvizsgálatnál szigorúbbnak kell lennünk. A pozitív jófeltételeknél viszont nem szabad a jófeltétel konkretizálásában túl messzire elmenni, különben túlterheljük magunkat. Ebben az esetben pedig a pozitív jófeltétel állandóan nyugtalanítani fog. Segédeszközt kell használnunk, és például azt kell mondanunk: legalább 2-szer, 3-szor jószágos akarok lenni. Nem szabad azt gondolnunk, hogy a pozitív jófeltételt tudatos cselekedetként kell megvalósítanunk. Ha tehát elhatároztam valami ilyesmit, akkor nem kell gyakorta napközben mindig újra mondogatnom magamnak: így ni, most ezt megteszem. Vagyis az egyes tetteknél nem kell mondani, hogy ez most a különleges jófeltétel. A közönséges hétköznapi életben így kapcsolhatjuk a reflexív tudatosságot. Különböztetnénk azt mondhatnánk az önvizsgálatnál, hogy egy ideje semmit sem csináltam. Pedig megtettük, csak nem tudatosan.

Írásos ellenőrzés

Miért kell a pontokat írásban ellenőrizni? Becsületesen mégis be kell vallanunk, hogy az írásos ellenőrzés – ha nem is feltétlenül szükséges –, de nagyon sokat ér, már csak azért is, mert rászorít a konkrét

gondolkodásra. Mégiscsak mindnyájunkat fenyeget a felületesség és a határozatlanság! Egy szilárd és konkrét dolognak megvan az az előnye, hogy kiszakít mindent a határozatlanságból. Ha megőrzik az egyszerűség lelkületét, akkor ezek a dolgok nem károsítanak semmit. Sőt, minden konkrétabbá, megfoghatóbbá válik. Azt hiszem, hogy egy negatív elhatározás esetében szinte mindig szükséges az írásos ellenőrzés, különben nem jutunk előbbre. Annak is jelentősége lehet, ha napról napra végignézzük: tegnap így sikerült, ma meg úgy. Azoknak, akik nélkülözik a világos, biztos akaratot és belátást; akik a látszatokban élnek, azoknak duplán, sőt triplán igyekezniük kellene, hogy az általunk gyakorolt módszerrel a különleges jófeltételt, mint a szeretet növekedésének eszközét, az életükbe beépítsék.

Kapcsolat a kegyelmi erőkkkel.

Hogyan válik hatékonyá a különleges jófeltétel? Viszontkérdés: hogyan válik a kis eszme, a kis igazság alkalmassá arra, hogy hordozójává legyen egy nagy szeretetnek? A kegyelmi erőkkel való kapcsolat által. Tehát a másokra is mondom, nemcsak a kis igazságra: akkor lesz a különleges jófeltétel hatékony, ha azt összekötöm a kegyelmi erőkkel. Tehát kérjük egyszerű, szerény szeretettel, hogy a Jóisten segítsen abban, hogy örömet szerezhessen Neki.

Fő szenvedélyünk megnemesítése

Kérdezzük meg magunktól, hogy mit jelent ez: *a fő szenvedélyünk értelemtől áthatott és hatékony megnemesítése?*

Tehát a fő szenvedélyünk értelemtől áthatott megnemesítésére van szükségünk. Honnan nyerhetünk ehhez fényt? Nem szabad vaktában operálnunk. Fényre van szükségünk! Fényhez juthatok a dogmatikából, a lélektanból és az egészséges élet megfigyelése által.

Ha a dogmatikához nyúlok, akkor itt van előttem a jócselekedetekről szóló egész kiterjedt tanítás. Mellesleg szólva ez az alapja a kegyelmi tőkéről szóló tanításnak is.

Mit mond nekünk az egyház, mit mond nekünk a Szentírás a jócselekedetekről? Ezt gyakran át kell gondolnunk, hogy ebben a kérdésben a családjunkban biztosak legyünk.

Két dologról van itt szó:

- Ahol valódi élet van, ott természetesen van hatékonyság, tevékenység is. Az élet mindenhol tevékenységre, hatékonyságra törekszik. A jócselekedetek tehát a bennünk élő és ható isteni élet gyümölcsei.
- De azt is tudjuk, hogy a jócselekedetek egyúttal eszközök is arra, hogy az isteni élet bennünk növekedjék és jobban kibontakozzék. Tehát jótetteket kell végbevinnem.

Ha az istenszeretetem személyes színezetű, ha van személyes eszményem, akkor a személyes eszménynek életelvémmé kell válnia; hatékonyá kell

bennem válnia. Kérem, ne felejtsek el, mi a személyes eszmény! *Személyes színezetű istenszeretet.* Tehát nemcsak egy eszme, hanem személyesen színezett istenszeretet. Az ilyenfajta fogalom-meghatározások a számunkra mindig jobbak. Mert az életelvnek, mint a bennem levő isteni élet folyamánynak, gyümölcsöket kell érlelnie. A gyümölcsök pedig arra is szolgálhatnak, hogy az isteni életet bennem tovább szítsák. Tehát valóban úgy áll a dolog, hogy a jócselekedeteim nemcsak a bennem levő isteni élet gyümölcsei, hanem a természetfeletti életem elmélyítésének eszközei is.

Erre szolgál a különleges jófeltételem. Ne mondjuk elhamarkodva, hogy csinálni fogok valamit. A szeretetemnek kell tudatosan megmozdulnia a cél felé; neki kell a cselekedeteket is beindítania; egy egészséges aszkézist létrehoznia, hogy a természetfeletti életem teljesebb legyen.

Másrészről a személyes eszményünkből is fény esik a különleges jófeltételünkre. A különleges jófeltételünket megvilágítja a fő szenvedélyünk, de megvilágítja a személyes eszményünk is. A személyes eszményünkben is megtalálhatjuk a fő szenvedélyünk fényét. A fő szenvedély, mint a természetünk alapösztöne, a személyes eszményünk kiformálásában lényeges, hatékony szerepet játszott. Ez is fény! Milyen színezete lesz a személyes eszményemnek, a különleges jófeltétellemnek? Hogy fog kinézni? Aztán az életemből kiformált és kialakított személyes eszményemet másfelől arra fogom használni, hogy az életemet és a fő szenvedélyemet

alakítsa. A személyes eszményemet az életemből, a fő szenvedélyemből formáltam ki, másrésről pedig mindkettőt a különleges jófeltétel segítségével tovább alakítom, formálom és megnemesítem.

Itt főleg az idősebbek, akik már túl vannak a terciátuson, kell, hogy mélyebbre lássanak.

Ha csak mondom: „*ami az Atyának örömet okoz...*”, de nem cselekszem e szerint, akkor a személyes eszményem már többé nem lesz fény- és erőforrás a számomra. Az eszményemet a fő szenvedélyemből olvastam ki, de most visszahatólag a fő szenvedélyemet kell vele alakítanom. Gondoskodnom kell arról, hogy a fő szenvedélyemet állandóan gyúrjam és nemesítsem. Ez a nevelés értelme, ez a valódi élet.

A különleges jófeltételt meg kell világítania a fő szenvedélynek, a személyes eszménynek. Fáradoznom kell azon, hogy a személyes eszményemet hatékonyá tegyem a hétköznapi életben. Nem elég, ha csak azt mondom: „*kész kis egyéniség*” vagyok, hanem a hétköznapi életben úgy is kell élnem, mint egy kis egyéniség. Ha eredeti módon növekedtem eddig, akkor biztos kézzel megragadom az igazit. A hétköznapi életben éppen azt fogom megragadni, ami- ben a fő szenvedélyem rejtőzik. Viszont sok nehézséget okoz a megnemesítés, ha túlságosan vigyázok magamra. Ebben az esetben ugyanis arra kell törekednem, hogy legyőzzem ezt az erős belső reflexiót.

A fő szenvedélyem kibontakoztatása és megnemesítése direkt és indirekt módon történhet.

A direkt út: Tegyük fel, hogy a fő szenvedélyem az erős odaadó képesség, és most azon fáradozom, azon dolgozom, hogy valóban önzetlenül jóságosan is szolgáljak; hogy ne mindig önmagamat keressem. Ha mindenkinek mindene akarok lenni; ha az Atya, a Szűzanya gyermeke akarok lenni, akkor le az önzéssel! Akkor tudom, hogy ez nem tetszik az Atyának, a Szűzanyának; nem okoz örömet nekik; itt, ebben és ebben nemesebbé, jobbá kell válnom. Arra törekszem tehát, hogy ne legyek kifelé türelmetlen, hogy visszafogjam magamat. Itt egy közvetlen és pozitív megtisztulásról van szó.

Az indirekt út: A fő szenvedély indirekt megnevezése. Tegyük fel, hogy a fő szenvedélyem az odaadó képesség. Akkor a kompenzáció törvénye nagy erővel érvényesülni akar. A személyes kapcsolatokban felébred bennem a kiegészítő ösztön. A másfélében ösztönösen kiegészülést keresek. Egy érett személynek azonban küzdenie kell azért, hogy a kiegészülést önmagában is megkeresse. Amikor azt mondjuk, hogy az odaadó képesség a kimondottan nőies típus ismertetőjele, akkor ezzel csak egy eszmét nevezünk meg. Ugyanez áll a másakra is, amikor azt mondom: az érvényesülő akarat a férfias típus jellemzője. De ha pontosabban megfigyeljük, felismerjük, hogy mindegyikünkben, férfiban és nőben; gyermekben, lányban és fiúban mintegy csiraszerűen mindkét vonás megtalálható. Mindegyikünknek van odaadó képessége és érvényesítő akarata. Ha jó az önismeretük, akkor nagyon gyorsan megértik, hogy miről beszélek. Férfi és nő nem

olyan borzasztóan más, mint ahogy azt feltüntetik. Mindenkiben alapvetően mindkét fő szenvedély megvan.

Ha a fő szenvedélyemet meg akarom nemesíteni, akkor gondolnom kell arra is, hogy az erőteljesen kifejlődött odaadó képesség bennem gyengességgé is válhat. A jóság szivacsos puhasággá válhat. Ezt is figyelembe kell vennem. Ha kellően egyszerű vagyok, akkor ezt a veszélyt hamarosan fel fogom ismerni. Főleg akkor, ha magam előtt látom a személyes eszményem valamilyen megtestesülését. Akkor így szólok magamhoz: Állj! Ő nem örülne annak, ha gyengesség lenne az odaadásomból. Gondoskodnom kell arról is, hogy az érvényesülési ösztönöm utolérjen; hogy ápoljam az érvényesülési ösztönömet is. Az odaadó képességet és az érvényesülési ösztönt nem szabad egymástól elválasztva látnunk. Ezek ugyanis lényegileg egymásba kapaszkodnak. Ha a fő szenvedélyemet, az odaadó képességemet az értelemről megvilágított módon meg akarom tisztítani, akkor gondoskodnom kell arról, hogy az érvényesülési ösztönöm mértéktartóan kövessen. Akkor majd később meglátják, hogy ezáltal az odaadó képességem erőteljesen nemesebbé válik. „Ha férfi vagy, légy férfi!” Ha például erőteljes ösztönzés van bennem önmagam elajándékozására, és ez lassanként gyengességgé kezd válni, vagyis a jóságból kifolyólag gyengévé válok, akkor itt az idő, hogy a jóságot visszafogjam. Erős akarok lenni! Megőrzöm önmagam, érvényt szerzek egy gondolatomnak, amely ed-

dig csak mintegy csíraszerűen rejtőzött bennem. Fordított esetben pedig, ha kolerikus vagyok, egészen erős akarok lenni. Van sok nő, akiben erősebb az érvényesülési ösztön, mint a férfiakban; ők nagyon jó szervezők. De jaj, jaj, jaj, ha ezek a nők egyidejűleg nem ápolják és értékelik önmagukban az egyszerű odaadó képességet is!

Amikor tehát a fő szenvedélyünk megnemesítéséről beszélünk, akkor ezen egy közvetlen, direkt és közvetett, indirekt megnemesítést kell értenünk.

Szabadjon még egyszer feltennem a kérdést: mit jelent a különleges jófeltétel a számomra? A fő szenvedélyem értelemtől megvilágított és hatékony megnemesítését a személyes eszményem érdekében és szolgálatában. A személyes eszményből kell örömet, melegséget, lendítő erőt nyernünk.

A különleges jófeltételünk hatékonysága

Legyen a különleges jófeltételünk értelemtől áthatott; de legyen hatékony is. Igen, még egyszer ki kell emelnem, hogy amit elméleti tudományossággal mondok, a gyakorlatban nagyon egyszerű; a hétköznapi gyakorlati szükségletünkhöz tartozik. Önök most kivétel nélkül mindent jól megértettek tehát. Csak az hiányzik, hogy *komolyan vegyük*. A legegyszerűbbek haladnak a legbiztosabban. Ha például engem a „*kis egyéniség*” egyszerű eszméje hordoz, ha egyszerűen és eredetien növekedtem eddig, akkor a gondolkodásom és a cselekvésem pontosan megfelel ennek az elméletünknek. Ezek a dolgok rendkívül gyakorlatiak, rendkívül egyszerűek. Csak ne hagy-

ják magukat megzavarni. Nekünk legkevésbé a fény hiányzik, a legjobban pedig az, hogy komolyan vegyük. Ezért a fő szenvedélyünknek nemcsak értelműtől megvilágított, de *hatékony* megnevesítésére is szükségünk van.

Hogyan lesz tehát hatékony a P.E.?

1. Akkor és annyira lesz hatékony, ha és milyen mértékben odakötöm a személyes eszményemhez és összekapcsolom vele. Vajon ez tényleg így van? Gondoljanak csak egyszer bele! Ha a különleges jófeltételüket a személyes eszménytől különválasztva nézik, akkor ez csak játszadozás! Ezt a női természet nem bírja elviselni, de a férfi sem. A különleges jófeltételnek mindig az eszményhez kell kötődnie. Minél egyszerűbbek vagyunk, annál kevésbé tudunk egy olyan jófeltételt teljesíteni, mely ki van ragadva ebből az összefüggésből. Látnom és gondoskodnom kell arról, hogy főleg szakaszonként tudatosabban átéljem a különleges jófeltételnek a személyes eszményemmel való kapcsolatát. Vegyék már észre, hogy ha Önök egyszerű lelkűek és eredetiek, akkor a hatékonyságnak ez a fajtája mindig ott él Önökben; akkor a P.E. hatékonyan össze van kötve a személyes eszménnyel! Keressenek erre példákat a saját életükből. Ezt én most nem tehetem, mert az idő nagyon előrehaladt.

2. A különleges jófeltételt hatékonyá kell tennünk a szeretetre való pozitív törekvés által is. Itt kénytelen vagyok közbeszúrni egy másik gondolatot

is. Hogy kell a „*kis eszmének*” kinéznie ahhoz, hogy szeretetet ébresszen?

– Értékkel telítettnek kell lennie.

– Kapcsolódnia kell a szeretetre irányuló pozitív és negatív törekvéshez. Szabad akaratom van, amely mindig újra kötődni tud ide vagy oda. Feltétlenül szükségünk van a szeretetre irányuló pozitív törekvésre. Pozitív erő kifejtésre van szükségem; kerül, amibe kerül, ezt most meg akarom tenni! Például azt, hogy a „*kis egyéniség*” bennem testet öltjön. Meg vagyok róla győződve, hogy ez nagyon sokat fog lendíteni a folyamaton. Azt is feltételezem, hogy ez életszerű gondolat. Jól tudjuk, hogy éppen az ilyen erősen átérzett eszmények nem vonzzák az akaratot; szabadon hagyják az akaratot. Így a szeretetösztönöm útközben lekötődhet mindenféle látogat- és részjavakhoz.

Mit kell hát tennem? Nemcsak a P.E.-t kell odakötni a személyes eszményemhez, hanem pozitív erő kifejtésre is szükségem van: ezt most megteszem, kerül, amibe kerül. Rengeteg dolog van, amit erő kifejtés nélkül nem tudok végbevinni. Mi szerezt örömet az Atyának? Ennél a pontnál tehát lehorgonyozom az akaratomat, mert az örömet okoz az Atyának és a Szűzanyának. Minden mást félreteszek. Például látom, hogy még nagyon erősen függök az embertársaim ítéletétől. Itt van még bennem az érvényesülési ösztön; itt van még bennem valami, amit még nem irányítottam a végső pontra. Ha nem igyekszem azon, hogy a szeretetösztönömet az egyik oldalon elvágjam, a másik oldalon erősen odakössem, nem ju-

tok előbbre. Így lesz a P.E. hatékony. Ez egy egész harcmodor!

Nos, mit tehetek azért, hogy a P.E. ezek szerint hatékony is legyen? Milyen legyen a szeretetre való törekvésem?

A P.E. hatékonyságát az időben biztosítom. Van a napnak három időszaka, amelyet különösen is ki kell használnom, hogy a személyes eszmény szempontjából formáljam az egész embert: a reggel, a délidő és az este. Ezekben az időpontokban ismét meg akarom ragadni a jófeltételemet; azaz látni akarom, hogy a szeretetre való törekvésemet újra a kezembe veszem. Félre minden mással! Milyennek kell a jófeltételnek lennie? Úgy a személyes eszménynek, mint a különleges jófeltételnek világosnak, szilárdnak és konkrétnek kell lennie. Nem álomszerűnek mint amilyen az „ez Isten akarata, légy tehát csendben!” vagy a „minden csak nyomorúság ezen a világon, mit számít a kereszt a dicsőséghez képest!” Nem, ez nem jó! A jófeltételnek valami szilárdnak, világosnak, határozottnak kell lennie. Ha észreveszem, hogy itt vagy ott rabul estem, függőségben vagyok (mások ítéletétől), akkor jobbról is meg balról is vágnom kell, hogy bensőleg függetlenné váljak mások ítéletétől. Ha ezt így megteszik, ahogy mondtam, látni fogják, hogy már nem is fognak tudni másképpen élni. Ehhez szükségük van némi magányra. Ne tévesszék szem elől a nagy hallgatás jelentőségét sem, természetesen értelemszerűen alkalmazva a mindenkori helyzetre.

Összefoglalva:

– A jófeltételnek *világosnak, szilárdnak és konkrét* kell lennie. Nem függhetek szolgai módon másoktól; a család vezetőségében is belsőleg függetlennek kell maradni mások ítéletétől! A fészkemben kell ülnöm és a fészkemből, a „sás-kosárkából” kiindulva hozok ítéletet. Ha nem így teszek, és nem függetlenítem magamat a többiektől, akkor önállótlaná leszek és hosszú távon használhatatlan. Megbetegítem magamat, és másokat is beteggé teszek.

Azonnal nyugtalan leszek, ha a kis Mózes elhagyja a sás-kosárkát. Ha egy királylány kiveszi őt, akkor tíz másik kell, hogy visszatérjen. Kell, hogy először is legyen saját álláspontom, különben éveken át fogok ide-oda hányódni. A jófeltételnek tehát világosnak, szilárdnak és határozottnak kell lennie. Mivel el akarom érni a személyes eszményemet, ezért ma belsőleg függetlenítem magam mások ítéletétől.

– Ezzel már meg is neveztem a P.E. második tulajdonságát: *Értéktelítettség*. Ez akkor valósul meg, ha jófeltételtem mindig kapcsolatban marad az eszménnyel. Ha ez nem így van, akkor nem lesz belőle semmi.

– A harmadik tulajdonság: *Döntésképeség*. Nem elég, ha a jófeltételtem világosan és határozottan megfogalmazom. Az akaratomnak döntésre késznek kell lennie. Ha törik, ha szakad, a jófeltételtem megtartom! Persze nem szabad ezt görcsösen csinálni!

A lelki napirend

A lelki napirendünk biztosítja az általános lelkiismeretvizsgálatot. A lelki napirend így egy állandó előkészület a gyónásra. Ebből a szempontból tesszük fel a kérdést, hogy mit vegyünk be a lelki napirendbe?

Vizsgálunk kellene azokat a dolgainkat is, melyek átnyúlnak bűnös területekre. Egy olyan pontról lesz most szó, amelyről épp a tökéletességre való tiszta törekvés miatt könnyen megfélekedünk. A lelkiismeretünk eltorzult, főleg ami az egymásról való beszédet illeti. Ezen a téren nagyon sok bűnt követünk el. Igazán megéri a fáradságot, hogy ezen a területen komolyabban megvizsgáljuk magunkat. Ez is hozzátartozik a csendes hősiességhez. Ezért a legkomolyabban törekszünk egy egészséges lelkiismeret kialakítására.

Megkülönböztetünk erkölcteológiai és aszketikus büntudatot. Ennek megfelelően különbséget tehetünk erkölcteológiai és aszketikus lelkiismeret között is. A lelkiismeretnek – ha valami csúnya dolgot teszek – úgy kell reagálnia rá, mint bűnre, nem pedig úgy, mint valami hiányosságra. Egyszer végre nagyon komolyan meg kell mondanom, hogy az idősebb generáció egy sajátos vonást hozott be a családba: minden lehetséges szempontból borzasztóan sokat beszélnek itt egymásról, egymás között, egymással. Ebben a vonatkozásban ténylegesen ál-

landóan vétkezünk. Ha szentté akarunk válni, akkor természetesen meg kell gondolnunk, hogy mit kell elsőnek lefaragnunk a „terméskőről” (önmagunkról), mint olyat, ami teljesen helytelen...

Szükségünk van gondolataink, szavaink és dolgaink irányításánál és megítélésénél arra, hogy világosan lássuk, mi az, ami a bűnhöz vezet.

1.) Gondolatok

A régi aszkétáink különbséget tettek:

a) az önállóan, szabadon, magamtól gondolt gondolatok és

b) az olyan gondolatok között, melyek a rossz vagy a jó szellem révén csak úgy megszállnak.

Meg kell kérdeznünk magunktól: hogy állok ezekkel a gondolatokkal? Vannak-e napközben csúnya gondolataim is? Én hiszek abban, hogy ezek a dolgok kevésbé fordulnak elő közöttünk. Hogy állok viszont a testvéri szeretettel ellenkező gondolatokkal? Bizonyára megrohanhatnak bennünket ilyenek is.

2.) Beszéd

A családban a legtöbbet ez által vétkezünk. A szavaink ténylegesen bűnösebbek, mint gondolnánk. Milyenek a szavaim? Milyenek a ma kimondott szavaim? Tekintsünk vissza! Itt háromféle beszédet különböztethetünk meg:

a) *Becsületsértő szavak*

Jogtalanul megsértem valakinek a becsületét (megszólás), sőt közben talán valótlanosságokat is

mondok (rágalmazás). A szenvedélyes jóindulatú típusok gyakran egyáltalán nem is tudják, hogy mit okoznak, mert nem mérik fel szavaik visszhangját. Nem veszik észre spontán természetüket: természetes gyermekek ők, akik rúgkapálnak, ha megsebzik őket. Nem ügyelnek tetteik visszhangjára, hiszen belül állandóan az van bennük, hogy ők nem akarnak semmi rosszat. Nem ébred bennük büntudat, mert hiszen semmi rosszat sem akartak tenni. Mégis ilyen módon rettentő sok bajt okozhatnak.

b) *Idétlen, suta beszélgetések*

Törekednünk kell arra is, hogy ne beszéljünk annyi badarságot. Kérem, értsenek jól! Nem arról van itt szó, ha valakit fel akarok vidítani. Határozott okom van arra, hogy így beszéljek! Nagyon sokuknak, főleg a kis filiákon, küzdeniük kellett az élénk beszélgetés művészetéért. Néhányan talán most jobban megértik, hogy miért volt a régi szerzetesközösségekben felolvasás az étkezések alatt. Ezekben a rendekben sokkal kevesebb alkalom volt a beszéd által megvalósuló vétkezésre. Ha itt elengedjük magunkat, akkor a beszélgetés által halomra dönthetjük mindazt, amit reggel óta felépítettünk. A minap tartottam egy előadást a beszélgetés művészetéről és módjáról. Nos, ezen a területen tényleg tanulmányozni lehet a családunk valódi szellemiségét. Ezen a területen mutatkozik meg ugyanis az igazi hősieség! Ne gondoljuk, hogy ha „gyomorrontásban” szenvedek és naphosszat meg se tudok szólalni, akkor valami nagy erényhősök vagyunk! Ezek a dol-

gok bizony rosszra fordulhatnak, és könnyen bűnössé válhatnak. Ez viszont teljesen ellenkezik az eszményünkkel. Gondoskodnunk kell tehát arról, hogy a szavaink valóban friss örömet sugározzanak. Összességében talán nem fektettünk elég súlyt a családban arra, hogy a beszédmódunk, a társalgásunk vidám és derűs legyen. Számunkra ez sokkal nagyobb erény, mint a csendben hallgatás. Szerintem ebben áll az igazi szeretet, mely állandóan sugárzik, még akkor is, ha előtte valaki fájdalmat okozott neki. Ilyen a szilárd erény!

c) Szeretetlen beszéd

Ez az a pont, ahol valóban rettentően sokat vétkezünk. Ne azt kérdezzük magunktól, hogy vajon vétkeztem-e, hanem sokkal inkább: megfelelt-e az eszményemnek! Nem sértettem-e meg valakinek a becsületét? Megfelelek-e az igazi Mária-nővér eszményének? Nyilván vannak esetek, amikor szabad másokról beszélnem:

aa) ha egy hiba már általánosan ismert és szóvá kell tennem.

A mai kor olyan, hogy nem lehet egy hibát sokáig titokban tartani... Hamarosan mindenki tudomást szerez róla... A keserűség mennyi mindent rejt magában!... Ebből a szempontból hiányzik az egész családban az egészséges lelkiismeret-formálás. Milyen személyiség kell ahhoz, hogy az említett esetekben hallgassunk! Miért olyan nehéz ez? Mert túl kevésbé vesszük számításba a beszédünk visszhangját. Milyen gyakran a legnagyobb nehézségeket épp

az okozza, hogy erről meg arról minden lehetséges dolgot elmondanak. Több önfegyelmet!...

bb) ha ezzel az illetőn segítetek.

Akkor szabad másokról beszélnem, ha nagy annak a valószínűsége, hogy valaki segíteni tud az illető javulásában. Ebben az esetben helyes lehet, ha beszélek.

cc) ha le akarom vezetni a feszültségemet.

Ha meg akarok szabadulni belső feszültségemtől, akkor kipanaszkodhatom magamat. Ennek megvan a helye, ahol ezt megtehetem. De nem mindent és nem mindenütt!

A lelkiismeretünknek egészségesebbé kell válnia! Most nem szabad ezért nyugtalankodniuk, hanem inkább aszketikusan gondolkodva azt keressék, hogy mit tudnának ebben az irányban jobban tenni? Hogyan és hol kellene a szavaim visszhangját jobban számításba vennem? Talán csak tekintetbe kellene venni, hogy a szavainkkal leromboljuk, amit előtte hősiesség áldozatokkal felépítettünk...

3.) Ugyanez érvényes a tetteimre is

Erre mindnyájunknak több súlyt kell fektetnünk. Lázadást szíthatok már csak az által is, ahogy nézek. Sokatmondóan ránézek valakire.

Ezek a dolgok fontosak, itt sok világosságra és kegyelemre van szükségünk. A lelki napirendet átmenetileg e szempontok szerint is át kell vizsgálni, tehát a szubjektív és az objektív vétkekesség szempontjaiból...

Ehhez szükséges, hogy az egész család a katekizmust jobban megtanulja. Mivel nem tudjuk, hogy mi mindent tartalmaz, és nem tartunk kellő távolságot önmagunktól, nem látjuk a magunkkal hurcolt bűnöket és hibákat sem.

Milyen legyen tehát a lelki napirendem?

Lényegében ugyanúgy kell eljárnom, mint a különleges jófeltétel esetében. A lelki napirendemnek is ugyanazon tulajdonságokkal kell rendelkeznie, mint a különleges jófeltételnek. Mikor lesz a különleges jófeltétel hatékony és értékkel telített?

1. Ha mindig a személyes eszményhez kapcsolódik;
2. ha a legkomolyabb akarati erőfeszítés társul hozzá;
3. ha kegyelmi erők kapcsolódnak hozzá.

Büntetés, elégtétel

Nagyobb hibák esetén elégtételt (penitenciát) kell magunkra kiszabni. Mi a felfogásunk a fegyelmezésről, büntetésről? Szeretném, ha a fegyelmezést sokkal mélyebben fognánk fel, úgy, mint felfokozott szeretetet. Jóvá akarom tenni a felfokozott szeretet által a hibázásomat. A felfokozott szeretet által! Így érthető, hogy a legnemesebb embernek (ha vétkezik) kifejezett igénye van a büntetés iránt. Ha egy hibát felfokozott szeretettel jóvá akarok tenni, akkor ez a felfokozott szeretet nagyon gyakran abban rejlik, hogy magamra veszek valamit, ami nehezemre esik; vagy pedig a szeretet egy új cselekedetét viszem végbe, hogy ezzel megmutassam Atyámnak és Anyámnak szándékom valódi komolyságát. Gondolkodás módunk szerint az is a fegyelmezéshez és a

büntetéshez tartozik, ha felfokozott szeretettel, belső meleg érzellemmel jóváteszem a hibámat. Az elégtétel (penitencia) mégis gyakran abban áll, hogy magamra veszek valamit, ami nehezemre esik. De szükséges, hogy ennek is a szeretet legyen a forrása, különben eldurvul... Ne kérjünk túl gyorsan bocsánatot, mert akkor ez idővel (komolytalan) sietségnek tűnik. Legjobban a jóvátétel által kérek bocsánatot. A külsődleges, elsietett bocsánatkérés nagyon könnyen gépiessé válik, és gyakran erősen lehúz.

Egészségápolás

Felhívom még a figyelmet néhány olyan kérdésre, amelyről eddig még alig beszéltem. Korábban mondtam, hogy olyan pontokat akarunk felvállalni, amelyek szabályozzák az imaéletünket; amelyek biztosítják az egészséget. A gimnasztikai gyakorlatok talán inkább a napirendhez tartoznak. Szeretném, ha a családban sokkal jobban ügyelnének ezekre a dolgokra a következő a megfontolásból: egészségesnek kell maradni ahhoz, hogy apostolkodhassunk. Kell valaki a vezetőségben, aki állandóan gondoskodik az egészségről. Egy olyan egészséges aszkézishez tartanám magam, amelyet Önök maguk ellenőriznek. Mi tesz nekem jót vagy rosszat? Sok dologban az orvos tanácstalan, nekem magamnak kell ráéreznem. Eddig elmehetek, de tovább nem. Csak kevesen vannak, akiknek egészséges az életérzésük. Azért van ez, mert nem ülünk elég biztosan a sás-kosárkánkban; mert az életünket még nem nézzük eléggé a központi gondolatból.

Sokkal többet kell tennünk a saját egészségünkért, mégiscsak egészséges testre van szükségünk, ha dolgozni akarunk. Nincs jogunk tönkretenni a testünket. Akik a legtöbbet dolgoznak, rendszeresen, összeszedetten fel kell, hogy tegyék maguknak a kérdést: megtettem-e a legszükségesebbet az egészségemért?...

Ne higgyenek a jófeltételekben, főleg Önök közül azok ne, akiknek a legtöbb munkájuk van! Mert a szakmai munka minden jófeltételt elmos. Csak hébe-hóba tesznek valamit az egészségükért! Ennek tehát benne kell lennie a napirendben! Több mozgás, több lélegzőgyakorlat, több gimnasztika. Gondoskodjunk az egészséges életérzésről, akkor nem kell majd olyan sokat orvoshoz járni. Ezekben a dolgokban nagyon nehéz biztos tippet adni, mert itt életfolyamatokról van szó. Gondoskodjanak róla, hogy megismerjék az életritmusukat. Így kellő távolságban lesznek önmaguktól ahhoz, hogy tudják, ha még egy cseppet tovább dolgoznak, összeroppannak.

Gondoskodni kell a tápláló jó kosztról..., a jó emésztésről is...

Máriás nevelés⁶

Az eszménypedagógia Máriában többszörösen is nagy segítőre talál. Egyrészt úgy áll előttünk Mária, mint a megváltott ember legszebb példaképe; másrészt mint gondoskodó anya, aki kegyelmek közvetítésével hatékonyan segíti az eszményre törekvőket. (A szerkesztő bevezető szavai.)

Aki a mai helyzetet és a ránk váró jövőt komolyan számításba akarja venni, annak számára a Mária-tisztelet nemcsak egy a vallásos formák közül, hanem végső soron az egész nevelésünk számára egy sajátos, magával ragadó formáló elv. Itt kezdődik megint a mai gyengeségünk! Akik ugyanis a nehéz sorsuk miatt ismét elkezdenek fokozottabban máriásan gondolkodni, hamar feladják. Nem telik el sok idő, és a máriásságot ismét a sarokba állítják, a limlomok közé dobják. Megpróbálkoztak vele, és mivel nem működött azonnal, már el is vetik. Ez a mai kor, a filmember, az élmény-ember tragédiája! Mindent kipróbál, de nem marad meg benne semmi...

Ha a máriás lelkület jelentősége iránti érzékünket bizonyos mértékben megerősítettük, akkor a talpon maradás annyit jelent, mint állandóan azon fáradozni, hogy máriás embereket neveljünk; hogy a

---

6 Részletek: P. J. Kentenich: „Grundriß einer neuzeitlichen Pädagogik für den katholischen Erzieher”, Schönstatt Verlag, 1971

tanítványokat ebbe egyre mélyebben és mélyebben bevezessük, magunk pedig a máriás ember eszményét bemutassuk. Vagyis az egész nevelési folyamatnak állandóan máriásnak és pedig melegen máriás színezetűnek kell lennie, nemcsak itt-ott néha. Ennek kell az én „*ceterum censeo*”-mnak lennie. *Minden beszédnek máriás kicsengése legyen; minden személyes jó tanács Máriára utaljon!*

Minél betegebb, minél szétesettebb a mai emberi természet; minél érzéketlenebbé vált a nagy, az isteni iránt, annál tudatosabban kell ezeket a módszereket alkalmaznunk, melyek gyógyszert, gyógyulást hozhatnak.

A máriásság megajándékoz bennünket:

– Az isteni iránti személyes nyitottsággal, értékfogékonysággal, értékérzékenységgel.

– Egy nagy objektív eszménnyel, mely választ ad a mai kor nagy antropológiai nehézségeire.

– Fegyverrel, mellyel megvalósíthatjuk ezt a nagy eszményt.

Az isteni iránti nyitottság

A Szűzanya úgy áll előttünk, mint maga a személyné vált, az isteni iránt tanúsított nyitottság; felruházva azzal a karizmával, hogy mindenütt, ahol beengedik őt, ahol elköteleződnek egy állandó máriás nevelés mellett, adjon ebből a személyné vált, az isteni iránt tanúsított nyitottságából.

Valóban úgy áll ő előttünk, mint a megszemélyesedett nyitottság? Már ez a tény is nagy örömmel tölti be a lelkünket. Kiegészíti az előző fejezetet, ahol

az apai elv mellett kevésbé hangsúlyoztuk a női elvet. Az Újszövetség két nő párbeszédével kezdődik. „*A férfi hallgat!*” – mondja Szent Ambrus. Zakariásban hallgat a férfi, a próféta. Az Újszövetségben eleinte egy szót sem szólt, megnémult. Az Ószövetség megtelt férfias értetlenséggel. A férfias tettvágy segíteni akart a világ megváltásában. És itt, Zakariás személyében – mondja Szent Ambrus – hallgat a férfi. És ki az, aki beszélni kezd? Ő, aki „áldott az asszonyok között” és Erzsébet. Mária megnyilatkozásában bennünket mindenekelőtt az ő természetfeletti alap-beállítottsága érdekel, nem pedig az erkölcsi alap-beállítottsága. Ez az alap-beállítottsága az egész teremtésnek, a férfinak is, az örök Istennel szemben. Mária nem azt mondja, hogy „akarom”, hanem passzívan és teljesen nőiesen: „*Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum verbum tuum.*” (Lk 1,38) (Íme, az Úr szolgálóleánya vagyok, legyen nekem a te igéd szerint.) Itt az egész kozmosz odaadó ösztöne testesült meg, talált kifejeződési formára. Csaknem azt szeretnénk mondani, hogy ez itt a személyé lett „*potentia obediencialis*” (engedelmeskedő képesség), emberi megszólíthatóság, az isteni, az örökkévaló felé való nyitottság. Az imádkozó Mária jelképe ennek a nyitottságnak. Ő az üres edény; a gyertya, aki azt akarja, hogy fentről meggyújtsák. „*Ecce ancilla domini!*” (Íme, az Úr szolgálóleánya vagyok.) Egy példanélküli, természetfeletti, teljes nyitottság ez az isteni, az örökkévaló felé.

Az évezredek alatt sok hatalmas, súlyos szó, imádság is elhangzott. A legfontosabb szó azonban,

amelyet tiszta emberi száj kimondott, az egyszerű názareti szolgálólány dísztelen szava. Ebből nemcsak erkölcsi engedelmesség, erkölcsi szófogadás ragyog felénk. Nem, nem! A teremtés és az ember egész természetfelettsége sugárzik itt fel előttünk: „*Ecce ancilla domini!*” (Íme, az Úr szolgálóleánya vagyok.)

A férfi lelkének is ilyen női, gyermeki módon nyitottnak kell lennie Isten előtt. Félre az önkényes férfiassággal! Amikor Istennel szembesülünk, akkor hozzánk csak a teljes kozmosz odaadó vágya illik. „*Ecce ancilla domini!*” (Íme, az Úr szolgáló leánya vagyok) – ezt a szót követi a másik erőteljes, teremtő szó, az átváltoztatás szava: „et verbum caro factum est.” (Jn 1,14) (És az Ige testté lett.)

Így van ez a mi életünkben is: ha gyermekien megnyílunk az isteni, az örökkévaló előtt, akkor átvitt értelemben bennünk is valósággá válik az igazság: „et verbum caro factum est.” (Jn 1,14) (És az Ige testté lett.) Ekkor minden isteni szó alakot, formát nyer bennünk. Erre az Istennel szembeni nyitottságra következik aztán bennünk az Istennel és az isteni-vel való betöltekezés, betöltöttség. És éppen ez az, amire gyermekeinknél oly forrón és bensőségesen törekszünk.

Szent Bernát mondja: „*Non erigitur vir nisi per feminam!*” (A férfi csak a nő által részesül a megváltásban.) Ezzel először is azt akarja mondani: ahogy Éva által esett bűnbe Ádám, úgy magától értetődően a férfi is csak az áldott nő közreműködése által részesül a megváltásban.

Egy másik értelmezés szerint a mai férfi is általában csak a megváltott nő által részesül a megváltásban. Ez mélyen feltárja leányaink és asszonyaink mai nevelésének értelmét. Ha sikerül Mária-alakokat nevelnünk és küldenünk a világba, akkor gyakorlatilag a „férfiak megváltói” vagyunk.

A Jelenések könyvében olvassuk: „*a földre taszították (az ördögöt)... és üldözni kezdte az asszonyt...*” (Jel 12, 9 és 13) Nézzék csak, az ördög a támadását ma az egész vonalon – ahogy a Paradicsomban is – az asszonyra összpontosítja, hogy aztán rajta keresztül lépre csalja és tévútra vezesse a férfit.

A harmadik értelmezés szerint a férfi csak úgy részesül a megváltásban, ha ápolja magában a női elemet, a nőiesen passzív nyitottságot Istennel szemben.

A máriás embereszmény

A Szűzanya és maga a máriás nevelés is megajándékoz bennünket egy világos, szép, lebilincselő, objektív eszménnyel.

Itt ábrázolhatnám Máriát mint az Isten dicsőségeinek emberi visszfényét. Isten valamennyi dicsősége visszatükröződik a Szűzanyában, aki áldott az asszonyok között. Minden elképzelhető személyes és közösségi eszmény klasszikus formában megtalálható ebben a tükörben. A Szűzanya képében a mai veszélyeztetett ember is megtalálja az eszményképét.

Nos, nyúljunk vissza mindahhoz, amit – kezdve a XV. századtól – a modern emberképekről mondtunk. A sötét háttér előtt itt állnak az intellektuális, a gazdasági, az ösztönös és a kollektivista emberké-

pek. És velük szemben: „*Omnes haereses tu sola interemisti in universo mundo!*” (Te egyedül legyőzted az összes eretnekséget.) Ez valami egészen nagy dolog a nagyra beállított embernek. Mária az évszázadok során egyedül legyőzte – ezt mondja a tapasztalat és ezt tanítja az egyház – az összes eretnekséget. Sőt az egyház így mondja: te egyedül! Az ő nagy feladata tehát abban áll, hogy legyőzze a mai kor antropológiai eretnekségeit is. Nemde az is nagy dolog, ha így szólhatunk: az a mi hivatásunk, hogy Máriát elvezessük a harctérre, és segítsünk neki, hogy kb. egy évszázad múlva mindenfelől felhangozzék: „*Omnes haereses tu sola interemisti in universo mundo!*” (Te egyedül legyőzted az összes eretnekséget.) És ha egyébként semmi más feladatunk sem lenne, mint hogy a Szűzanyának segítsünk, akkor sem élnénk hiába, úgy is az emberiség nagyjai közé sorolnának bennünket...

Ma mindenfelé főleg az emberi méltóság és a nemes lelkület van veszélyben. Mária emberi méltósága az *Immaculata* (a Szeplőtelen) képében ragyog fel előttünk. A helyesen használt szabadság nemes lelkűsége pedig az általános kegyelemkövetítő szerepében ölt testet. E két nagy igazságkomplexum körül forog ma a máriásság.

Maria Immaculata (Szeplőtelen Mária)

Mint az emberi méltóság megmentője áll előttünk a Szeplőtelenül fogantatott. Nem különös, hogy az „irodalomban” szinte egy időben jelenik meg a kollektivista emberkép (Marx Károly műveiben), és

hirdetik ki a Szeplőtelen fogantatás dogmáját? (IX. Pius pápa: „Ubi primum” 1849)

Az Immaculatában lelki szemeink előtt áll
– a töretlen emberi természet eszménye,
– a természetes és természetfeletti életteljesség
eszménye,
– a bátor harcrakészség és győzelembiztosság
eszménye.

A töretlen emberi természet eszménye

A Szeplőtelen fogantatás dogmája először is a kivételezettségről beszél. Mária mentesült az eredeti bűntől. Nem szeli át a természetét az eredeti bűn törésvonala. Ő nem ismeri a tisztátalan érzéseket, az ösztöneinek ellenkezését a szellemivel, az istenivel. Töretlen természete erőteljes tiltakozás az ösztönös emberképpel szemben. Ha így mutatom be és rajzolom meg Mária képét, akkor ez a kép immunizál korunk antropológiai eretnokségeivel szemben. Ha népünk májusban és októberben naponta maga előtt látja ragyogni a Mária-képet és kiolvassa belőle a töretlen emberi természet eszményét, akkor az értelem tiszta marad, akkor nem könnyen esik áldozatul a mai kor ösztön-áramlatainak.

Hogyan hat ránk az emberi természet töretlenségének gondolata? Egyrészt elszomorít, másrészt óriási vágyat ébreszt bennünk. Egy igazi nemes érzületű ember lelkéből, aki nem hagyta megfojtani magában az istenit, és még vonzódik a nagyság iránt, milyen sóvárogva csendül fel a vágy: *Anyám, bár csak olyan lehetnék, mint Te!*

A természetes és természetfeletti életteljesség eszménye

A háttérben ott állnak a reneszánsz emberképek, melyek mind eltávolodtak Istentől, az istenitől, a természetfelettitől. Szembeszökő tiltakozásként áll velük szemben Mária, akinek egész nagysága abban mutatkozik meg, hogy a természetfeletti valóságba bele tudott épülni.

Természetfeletti életteljességét bizonyítják az angyal szavai: „*kegyelemmel teljes*” (Lk 1,28). A kegyelem egész világa áll itt most előttünk. A kegyelem rendje ismeri a létszerű felemelést a megszentelő kegyelem, az isteni erények, a Szentlélek ajándékai és a sarkalatos erények által. Ez magával hoz egy érületszintű és életszerű felemelést is: a hit, a remény és a szeretet erényeiben. Ezt a természetfeletti életteljességet többféleképp is lemérhetjük:

- Mária lelkében nincs semmi ellenkezés az istenivel szemben. Benne az ösztönélet ugyanis nincs összekavarva.
- A nagyságot mindig a személyes kicsiség tudaton és -érzésen mérik. Mária a kicsi szolgálólány, maga a személyyé vált alázat. Kegyelemmel teljes, de az érzésében mégis végtelenül kicsi a végtelennel szemben.
- Isten a kegyelem mértékét a feladat mértéke szerint méri. És mekkora feladat jutott osztályrészül Máriának? Az Úr állandó segítő társa lett a megváltás teljes művében. Ezért úgy áll előttünk, mint kegyelemmel teljes.

Mária mint nyilvánvaló tiltakozás áll szemben a XV. század óta létrejött valamennyi elvilágiasodott emberképpel.

A természetes életteljeség eszménye is Mária. A háttérben ott látjuk az összes olyan emberképet, mely túlzó módon kiragad valamit az emberben, és azt abszolutizálja. Például: egyik a fejet, másik a szívet, egyik a hasat, másik a munkavégző képességet. Mária eszményi képét az egész vonalon végtelen, példátlan természetes életteljeség jellemzi: az értelem, a szív, az akarat természetes tökéletessége.

Az értelem teljessége. Az egyik oldalon itt van a szélsőséges intellektualizmus. Tudjuk, hogyan jött létre, és mi a gyenge pontja. Ellensúlyként a mai kor úgy éli meg az értelmet, mint az élet, a lélek halálos ellenségét. Így jött létre a szélsőséges ösztönösség (vitalizmus). Máriában is megvan ez a természetes ítélőképesség, ezt azonban az isteni erények azonnal a természetfelettibe emelik. De nézzük most tudatosan értelmének természetes oldalát. Az Úr angyala üzenetet hoz neki. Ez egy külső impulzus volt. A modern ember értelme számtalan alkalommal csapong. Benyomásokat gyűjt, de nem dolgoz fel semmit. Ezért film-emberré, a pillanatnyi benyomások emberévé vált. Mária nem ilyen volt. *Ő elgondolkodott* az angyal szavain. Ez az első szakasza az értelem egészséges fejlettségének: a személyes elgondolkodás, a dolgok személyes vizsgálata és felülvizsgálata. A második szakasz pedig: Miután ő is elért a célhoz, megkérdezte az angyalt: „*Hogyan*

lehetséges ez?” Ebben megmutatkozik az értelem egészséges fejlettsége, egy egészséges érzék az igazság, az igazság értelme és az igazság kikutatása iránt. És amint elegendő felvilágosítást kap, létrejön az eredmény: *„Íme, az Úr szolgálóleánya vagyok!”* Ez kifejezett tiltakozás a mai kor ösztönalapú emberképe ellen.

Érzelmi érettség. A háttérrel ismét az intellektuális és/vagy az ösztönös ember alkotja. Egyik sem ismer érzelmet. Az egyik az ösztönt imádja, a másik az értelmet, a szívet azonban nem ismerik. Ehhez jön aztán a kollektivisták (tömeg)ember, aki a szívet teljesen elveti. Itt áll előttünk a mai „teljesen szétbombázott” ember, aki a külső benyomások, a kereszt és a szenvedés miatt teljesen elfelejtette kifejleszteni az érzelmi világát. Máriánál, az ő történelmi életében az érzelmi fejlettség csodálatosan szép vonásait találhatjuk. Ezek benne vannak a Szentírásban. Mária küldetése nyilván az, hogy az igazi emberség képviselője és keze legyen Isten Országában; úgy az Üdvözítő földi életében, mint fent az égben, ahol ő is mintegy ott ül, és szót kap a legszentebb Háromság tanácsában. Ott is az igazi emberség képviselője és keze. Példaként nézzük életének három eseményét.

A 12 éves Jézus a templomban. A háttérrel itt az Üdvözítő kérlelhetetlen istensége adja. És milyen csodálatosan emelkedik ki ebből a háttérből az anya érzelmekkel telt, igazán emberi képe: *„Fiam, miért*

tetted ezt velünk?” (Lk 2,48) Mennyire emberien, mennyire anyaian hat! Szó sincs valamiféle agglegényes hozzáállásról: „Nem tesz semmit. Majd megkerül!” Nem, nem! Ez egészen más. „*Fiam, miért tetted ezt velünk?*” A Szűzanya életében ez a fájdalom nyitányát jelenti, olyasmit, mint Jézusnak az Olajfák hegye. Akkor, ott, Jeruzsálemben az Üdvözítő – csaknem azt mondhatnám – egy teljesen groteszk megközelíthetetlenséget mutat: „*Miért kerestetek?!*” (Lk 2,49) Kép és ellenkép, az Üdvözítő és Mária! Mária itt az igazi emberség képviselője és keze. Más alkalmakkor az Üdvözítő is képviseli az igazi emberséget, de itt a templomban az ellentét nagyon erős és éles.

A kánai menyegző. Mennyire emberi itt is a Szűzanya képe! A másik oldalon pedig isteni megközelíthetetlenségében ott áll az Üdvözítő „acélkemény arccal”. Nem valami létkérdésről van itt szó, hanem kötelességen felüli dolgokról. A vendégek már eleget ittak! A Szűzanya tisztán emberi együttérzésből, csak azért megy az Üdvözítőhöz és kér tőle csodát, hogy a háziakat kisegítse zavarukból. *Csak megértenénk, hogy mit jelent ez!* És milyen fölényes nyugalommal kéri! Szinte annak a tudatában, hogy meg fogja hallgatni. Az egész jelenet során úgy cselekszik, mint akinek ez az állása, hogy közbenjárjon, és nem úgy, mint amikor a szentek közbenjárnak valakiért. Egyszerűen annyit mond: „*Nincs több boruk!*” (Jn 2,4) Kérése mögött érezhető a bizonyosság, hogy az Üdvözítő igent fog mondani.

Mária követi Jézust. Az első nyilvános nagy beszédek után jött a hír Názáretbe, hogy Jézus veszélyben van. A Szűzanya félti őt, és naivitásában arra gondol, hogy elmegy érte, és rokoni segédlettel hazahozza, nehogy valami baja essék. Milyen szép emberi érzés! Végül megtalálja Jézust tanítványai körében, feladata és küldetése teljesítése közepette. A körülállók szólnak Jézusnak: „*Anyád és testvéreid kint állnak és beszélni akarnak veled.*”

De ő megkérdezte a hozzá szólót: „*Ki az én anyám és kik az én testvéreim?*” Az isteni megközelíthetetlenséget látjuk itt, mely minden emberi érzésre egyformán halálos. „*Ki az én anyám?!*” Jézus itt csak a természetfeletti világot nézi, csak egyetlen küldetést, célt ismer: „*Aki teljesíti mennyei Atyám akaratát*” (Mt 12,47-50).

A Szűzanya úgy jelenik meg Jézus életében, mint az igazi emberség képviselője és kezese. De ez egyúttal egy általános törvényszerűség is. Ugyanez a szerepe a Szentháromság trónjánál is. Ott is az igazi emberség képviselője és kezese. Antropomorf módon úgy képzelhetnénk ezt el, hogy ott fent ő gondoskodik arról, hogy Isten tervei igazi emberséggel valósuljanak meg. Mély, finom, gyengéd kedélyvilágában, a kifejtett nőies érzelmvilág eszményeként áll előttünk.

Mária akarata. Amikor nyugodt megfontolás után igent mondott („*Íme, az Úr szolgálóleánya vagyok, legyen nekem a te igéid szerint*”), ezt az igenjét soha nem vonta vissza. Hűséges szűzként kitartott a

nehéz helyzetekben, a keresztt alatt is, ahol mint egy bűnöző anyját, megszegényítették, ahol sokkal jobban fájt neki fiának borzalmas halála, mint a saját baja. De kitartott. Nézzük csak mennyire más már a magatartása a keresztt alatt, mint ahogy akkor viselkedett, amikor a templomban megtalálta a 12 éves Jézust! Mennyit növekedett az erőteljes odaadásban! Mindent rá tud már bízni az örök, végtelen Atya akaratára.

Örömteli harcrakészség eszménye

Talán azt gondoljuk, hogy Máriának nem is voltak belső küzdelmei. Igen, a bűnnel való belső harcot valóban nem ismerte, de neki is küzdenie kellett, míg felért az önátadás csúcsára.

Az eredeti bűn miatt két összhang is megsérült az emberben: az állat és az angyal között, valamint az angyal és az istengyermek közti harmónia. Máriában ez a kettős összhang sohasem sérült, és így nem ismerte az ösztönökkel való harcot. De neki is küzdenie kellett azért, hogy egész mélyen belenőjön Isten akaratába, kívánságaiba. Ezért hitének, szívének minden irányban küzdeni kellett, hogy beharcolja magát Isten terveibe. A 12 éves Jézus eseténél még nem ismerte Isten tervét. Mily kevésbé tudta Őt megérteni?! Milyen gyámoltalanul hangzott: „*Fiam, miért tetted ezt velünk?*”

Ilyen gyámoltalanul állunk mi is sok esetben egyes élethelyzetekben. Gyakran az ajtó csak résnyire van nyitva, csak egészen kevés a fény. Végtelen sötétség vesz körül bennünket. Harcaink ma a gyer-

mekség hősiességére irányulnak. Ez az „új part” legmagasabb célkitűzése. És Mária ennek a ragyogó példaképe.

Eszményünk megvalósításának fegyvere

Máriában egyrészt szemléletesen előttünk áll az eszményünk, másrészt azonban ő a kegyelem egyetemleges közvetítője is, aki állandóan, mintegy „hivataltól” hatékonyan közreműködik, hogy az eszményt megvalósíthassuk: „*Nincs több boruk!*” (Jn 2,4) – mondja Jézusnak egyszerűen, szerényen. Engedjük őt szóhoz jutni! Koldulva kérjük őt: szólj Te, hogy nincs már több borunk! Ha ő nyújtja ki a kezét, akkor az Úr végül mégiscsak végbeviszi az átváltoztatás csodáját. Ebben áll a máriás nevelés máriás fegyvere.

A máriás nevelés célkitűzése

Először is mi a katolikus nevelés végső célkitűzése? Képességek és készségek kialakítása, hogy Krisztus tagjaiként Isten gyermekeinek önálló, lehetőleg tökéletes életét éljük. Ehhez jön hozzá a máriás lelkiület. A máriás nevelés célkitűzése tehát: kialakítani Krisztus tagjának és Isten gyermekének készségét és képességét arra, hogy a Máriához való lehetőleg tökéletes kötődés által önállóan és öntevékenyen elsajátítsuk a lehetőleg tökéletes máriás magatartást; vagy a lehetőleg veretes máriás élet- és munkastílust. Végül is minden ezen a két dolgon múlik: a *Máriához való kötődésen* és a *máriás magatartáson*. A máriás nevelés mindkettővel megajándékoz bennünket.

Máriás magatartás alatt Máriának Istennel, az étellel, az ördöggel, a világgal és önmagával szembeni magatartását értjük. Ez a kereszténység magatartása, mely testet öltött Mária személyében.

Máriához való kötődés. Dogmatikailag nézve a magatartás a legértékesebb. Lélektani szempontból nézve azonban – és ezt most szilárd biztonsággal ki kell mondani – a Máriához való kötődés értékesebb. A máriás nevelés magja, veleje a gyermeki, egyszerű, meleg kötődés Máriához. Ez a gyermeki szeretet az életátadás sajátos erejével, az egyesítő és hasonlóvá tevő teremtő erővel rendelkezik. Ha gyermeken szeretem a Szűzanyát, akkor magától értetődően ez a legértékesebb és legbiztosabb eszköz arra, hogy Isten iránt tanúsított magatartását elsajátítsam. Ezért akarunk ismét egyszerűen azon fáradozni, hogy a lelkünkben gyermeki Mária-tiszteletet és Mária-szeretetet neveljünk ki, és a ránk bízottak számára továbbadjuk a gyermeki Mária-szeretetet.

Természetesen vallásosságunk végső célja mindig is Krisztus és a Szentháromság volt és marad. Mária és a máriás magatartás által azonban fogékonyabbak vagyunk Isten és Jézus iránt. X. Szent Pius pápa Monforti Szent Grignion Lajoshoz csatlakozva mondja: Márián át vezet a legbiztosabb, legkönnyebb és legrövidebb út Krisztushoz, hogy teljesen elteljünk Krisztussal, a Szentháromsággal.

A Máriához való kötődés azonban még többet is eredményez, mint a Krisztussal szembeni máriás magatartást. Megajándékoz bennünket a Krisztus

iránti máriás kötődéssel, egy izzó Krisztus-szeretettel is. Mi mindannyian tanult emberek – anélkül, hogy tudnánk róla –, túlságosan is a felvilágosodásban élünk. A szélsőséges intellektualizmust még nem győztük le egészen magunkban. A liturgiában is gyakorlatilag csak a vallásnak mint eszmének a díszítését látjuk. Nem találunk rá a Krisztushoz való személyes kötődésre, és nem is törekszünk erre. A Máriához való kötődés azonban máriás magatartást eredményez Isten iránt: Krisztus, az Atya és a Szentlélek iránt. Az Istenhez való személyes kötődés a legfontosabb. Önmagunk és népünk egészséges nevelésében sokkal több függ a szerves kötődésektől, a személyes Istenhez való személyes kötődéstől, mint gondolnánk. Ahol csak eszmék lebegnek a fejünk fölött, ott az egész embert nem tudjuk megfogni. És amikor komolyra fordul az élet, mindenki összeomlik.

A máriás nevelés módszerei

– Gondoskodunk arról, hogy önmagunkban és gyermekeinkben a máriás gondolkodási rendszer váljon uralkodóvá.

– Állandó kapcsolat a szó, az igazság és az érték közt; a részértékek és a központi érték között; a vele szembenálló látszatértékek folyamatos leleplezése.

– Gondoskodunk arról, hogy ez a nagy gondolkodási rendszer szubjektív és objektív értékrendszerré váljon.

Van például egy csoport, amelyik különösen is vonzódik Krisztus szeretetéhez. Ebben az esetben arról kell gondoskodni, hogy a máriásság ne vég-

pont, hanem átmenet legyen. A szerves végpont mindig a Szentháromság. Tehát arról gondoskodom, hogy a Szűzanya szíven keresztül ez a csapat még jobban szeresse Jézust, az Atyát és a Szentlelket.

Az egyszerű népnek ezzel semmi problémája sincs. Csak a tanultaknak. Az egyetemek tesznek beteggé minket. És még ha csak a fej lenne beteg, de a szív és a gyomor is azzá válik! Meg kell tanulnunk ismét a szerénységet és az egyszerűséget. Egy másik példában ez a kapcsolódás inkább erkölcsi vonzódás a tisztasághoz. Ekkor a választ Mária tisztaságának bemutatásával adom meg.

Tartalomjegyzék

Bevezetés az eszménypedagógiába.....	5
Az érzület és a magatartás nevelése	6
Az eszménypedagógia alkalmazása	8
A közösségi eszmény.....	9
Az eszmény mint feladat és működés	12
A személyes eszmény keresése	16
A személyes eszmény.....	19
Öröm és lelkesedés	22
A különleges jófeltétel	25
Fő szenvedélyünk megnemesítése.....	34
A különleges jófeltételünk hatékonysága.....	39
A lelki napirend	45
Büntetés, elégtétel.....	50
Egészségápolás	51
Máriás nevelés.....	53
Az isteni iránti nyitottság.....	54
A máriás embereszmény.....	57
Maria Immaculata (Szeplőtelen Mária).....	58
A töretlen emberi természet eszménye.....	59
A természetes és természetfeletti életteljesség eszménye.....	60
Örömteli harcrakészség eszménye	65
Eszményünk megvalósításának fegyvere.....	66
A máriás nevelés célkitűzése.....	66
A máriás nevelés módszerei	68

A
Családkadémia-Óbudavár Egyesület
és a
Schönstatt-szentélyt Magyarországnak Alapítvány
(8272 Óbudavár, Fő u. 14.)

kiadványai megtalálhatóak az alábbi oldalon:

www.schoenstatt.hu/olvass

Megrendelés:
kiado@csaladakademia.hu
20/9892-759

A megrendelt könyveket postai utánvétellel küldjük.

Előre is köszönjük megrendelését!

Terjesztők jelentkezését is várjuk!